

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ JAKO
SOCIOLOGICKÝ JEV A MOŽNOSTI JEHO
PREVENCE**

Autor práce: Vojtěch Motz

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Vojtěch Motz

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Patologické hráčství jako sociopatologický jev a možnosti jeho prevence

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Pathological Gambling as a Sociopathological Phenomen and Possibilities of its Prevention

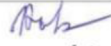

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Milan Kocík, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2023

Cíl bakalářské práce: Primárním cílem bakalářské práce bude zjistit, z jakých důvodů dochází k opakovanému hráčství a zda ústavní léčba vede ke snížení opakovaného hráčství.

Vedlejším cílem práce bude zhodnocení současného stavu problematiky patologického hráčství a stanovení možných preventivních aktivit a opatření ve zkoumané oblasti.

Student: Vojtěch Motz	27.4.23 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	27.4.23 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	30.5.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	27.6.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	10.7.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MOTZ, V. *Patologické hráčství jako sociopatologický jev a možnosti jeho prevence: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 65 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: hráčství, prevence, léčba, závislost

Práce se zaměřuje na patologické hráčství jako sociopatologický jev a možnosti jeho prevence. V teoretické části jsou řešeny příčiny vzniku patologických jevů, jenž vedou k patologickému hráčství. Rozebírána je charakteristika hráčství, jeho vznikající stádia či nejčastější typy hráčů. Dále jsou vymezeny základní druhy hazardních her, jejich aktuální legislativa a také typy léčby. Empirická část využívá dotazníkového šetření mezi aktivními hráči, kteří pomáhají zjistit důvody opakovaného návratu k hráčství.

ABSTRACT

MOTZ, V. *Pathological Gambling as a Sociopathological Phenomenon and Possibilities of its Prevention*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 65 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA

Key words: gambling, prevention, treatment, addiction

The thesis focuses on pathological gambling as a sociopathological phenomenon and the possibilities of its prevention. The theoretical part deals with the causes of pathological phenomena that lead to pathological gambling. The characteristics of gambling, its emerging stages or the most common types of gamblers are discussed. Furthermore, the basic types of gambling, their current legislation as well as types of treatment are defined. The empirical part uses a questionnaire survey among active gamblers to help identify the reasons for relapse into gambling.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení základních pojmů.....	12
2.1 Sociální patologie	12
2.1.1 Sociální deviace	12
2.2 Příčiny vzniku patologických jevů	13
2.2.1 Rodinné faktory.....	13
2.2.2 Ekonomické příčiny	14
2.2.3 Sociální faktory	14
2.3 Patologické hráčství	15
2.3.1 Druhy hazardního hraní.....	18
2.3.2 Teorie vzniku patologického hráčství	19
2.3.3 Typologie hráče.....	20
2.3.4 Symptomy závislosti u hráčů	21
2.4 Stádia patologického hráčství.....	22
2.4.1 Fáze výher	22
2.4.2 Fáze prohry a následných ztrát.....	23
2.4.3 Fáze zoufalství	24
2.4.4 Stádia uzdravování	24
2.4.5 Bažení.....	25
2.4.6 Hráčské bludy.....	26
2.5 Druhy hazardních her	27
2.5.1 Loterie	27
2.5.2 Kurzové sázky	27
2.5.3 Technické hry.....	28
2.5.4 Živé hry	28
2.5.5 Bingo	28

2.5.6	Tombola	28
2.5.7	Turnaj malého rozsahu	28
2.6	Legislativa v ČR.....	28
2.6.1	Ekonomické ukazatele	30
3	Prevence patologického hráčství.....	31
3.1	Základní druhy prevence	31
3.1.1	Primární prevence	31
3.1.2	Sekundární prevence	31
3.1.3	Terciární prevence.....	32
3.2	Možnosti prevence	32
3.2.1	Prevence u jednotlivce	32
3.2.2	Prevence u společnosti	32
3.2.3	Prevence v rodině.....	33
3.2.4	Prevence ve škole.....	33
3.2.5	Prevence u provozovatelů hazardních her.....	33
3.2.6	Prevence a média.....	33
3.2.7	Prevence a včasná intervence mezi hráči hazardních her	33
3.3	Aktuální strategie a plány	34
3.4	Ohrožené skupiny	35
3.4.1	Mladiství	35
3.4.2	Rizikové profese.....	36
3.4.3	Lidé bez zaměstnání, neúspěšní lidé ve škole nebo práci	36
4	Léčba patologického hráčství.....	36
4.1	Typy léčby	37
4.1.1	Ambulantní léčba	37
4.1.2	Ústavní léčba.....	37
4.2	Léčba a hráči	38
5	Praktická část	39

5.1	Stanovení cílů a hypotéz.....	39
5.2	Dotazníkové šetření	39
5.3	Vyhodnocení šetření a hypotéz	56
5.4	Navrhovaná řešení	58
	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	61
	Seznam zkratek	64
	Seznam tabulek a grafů	65

Úvod

V dnešní době, kdy digitální technologie proniká do každé sféry lidského života, je nevyhnutelné zkoumat i její negativní dopady. Jedním z těchto fenoménů je patologické hráčství. Tento jev je spojen s řadou negativních důsledků pro jednotlivce i společnost jako celek, a proto si zaslouží pozornost a důkladné zkoumání. Lze se s ním setkat velmi často, ačkoliv je tento problém společností narozdíl od alkoholu či drog mnohem více přehlížen. Dopady na celkové zdraví však může mít velmi podobné.

Tato bakalářská práce poskytuje pohled na problematiku patologického hráčství, analyzuje jeho příčiny, projevy a dopady na společnost. Zaměřuje se na faktory, které přispívají k vzniku tohoto problému, jako jsou například biologické, psychologické, sociální či environmentální faktory. Dále se bude zabývat diagnostikou a léčbou patologického hráčství a možnostmi prevence.

Autor chce zpracováním tohoto tématu upozornit na důležitost prevence, která by se mohla praktikovat v mnohem větším měřítku, jelikož reklam na různé hry neustále přibývá. S příchodem internetových aplikací se možnost hrát stala ještě dostupnější, protože je k tomu potřeba pouze připojení k internetu a uživatel může z pohodlí domova trávit nerušené hodiny hraním.

Práce je rozdělena na dvě části, v teoretické části budou autorem vymezovány základní pojmy, charakteristika patologického hráčství pomocí mezinárodních definic nebo řešit vznik patologických jevů vedoucích ke vzniku patologického hráčství. V dalších kapitolách bude popisovat typologii hráče, vznikající stádia při hraní a nejčastější symptomy závislosti u hráčů. Pozornost bude také věnována typům léčby a možnostem prevence, která je pro hráčství velmi důležitá.

Ve druhé části bakalářské práce autor stanoví hypotézy, které budou za pomoci dotazníkového šetření buď potvrzeny či vyvráceny díky odpovědím, které zajistí pravidelní hráči hazardních her. Pomocí zjištěných výsledků dojde k navržení možných opatření.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Primárním cílem bakalářské práce je zjistit, z jakých důvodů dochází k opakovanému hráčství a zda ústavní léčba vede ke snížení opakovaného hráčství. Vedlejším cílem práce je zhodnocení současného stavu problematiky patologického hráčství a stanovení možných preventivních aktivit a opatření ve zkoumané oblasti.

Teoreticko-metodická část je zpracována pomocí studia odborné literatury a elektronických materiálů. Následně jsou tyto informace spojeny a představeny ve formě srozumitelného textu. Práce je členěna na kapitoly. V první vymezuje základní pojmy dané problematiky, další kapitola charakteristiku patologického hráčství pomocí mezinárodních definic. Ve třetí jsou popsána stádia hráčství, jenž se u hráčů nejčastěji objevují a jejich určitá typologie. Dále jsou řešeny možnosti prevence, které jsou pro hráčství k dispozici a následně i typy léčby, které jsou v kapitole popsány.

Empirická část je řešena pomocí dotazníkového šetření mezi aktivními hráči hazardních her, kteří pomohou vyřešit stanovené hypotézy. Tento výzkum pomůže objasnit hlavní cíl práce, tedy z jakých důvodů dochází k opakovanému hráčství a též nabídne pohled na aktuální situaci v České republice.

2 Vymezení základních pojmů

Tato kapitola vymezuje základní pojmy dané problematiky. Autor práce tak zde popisuje základní pojmy, sociopatologické jevy, charakteristiku patologického hráčství nebo typy patologických hráčů.

Hráčství představuje nemocnou touhu hrát hazardní hry. Gamblerství je označováno jako patologická psychická závislost na atraktivním představení rychlého finančního zisku nebo jiné hmotné odměny. Pravidla těchto her jsou dlouhodobě nastavena tak, aby byla pro hráče nevýhodná.¹

Závislost je stav, kdy jednotlivec pociťuje silnou potřebu či nutkání provádět určitou činnost nebo užívat látku, což může ovlivňovat jeho myšlení, chování a emoce. Existuje fyziologická forma závislosti, spojená s tělesnými reakcemi a adaptací organismu, a psychická forma, která se projevuje silným psychologickým nutkáním nebo touhou po dané činnosti nebo látce. Závislost může mít škodlivé následky pro jedince i jeho okolí a často vyžaduje léčbu nebo terapii.²

2.1 Sociální patologie

V dnešní době se často používá termín patologické jevy k popisu problémů spojených s rodinným prostředím, chováním v dětství a adolescenci, které odchyľují od společenského standardu. Tato odchylka je základem sociálně patologického jevu. Mühlpacher P. jej definoval jako: „*porušení nebo významné odchýlení od sociální normy nebo skupiny norem*“³. Tyto jevy zahrnují nedodržování požadavků, které norma nebo soubor norem kladou na jednotlivce či skupinu, a představují alternativní formu chování k předepsané nebo všeobecně akceptované normě.⁴

2.1.1 Sociální deviace

Termín sociální deviace popisuje veškeré společenské chování, které odporuje určité sociální normě a je z toho důvodu ve společnosti nějakým způsobem odmítáno.

¹ SEKOT, Aleš. *Úvod do sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s.9-10 ISBN 978-80-210-5261-1.

² HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000 s.15 ISBN 80-7178-303-X.

³ MÜHLPACHER, Pavel. *Sociální patologie*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. s.21-22 ISBN 80-210-2511-5.

⁴ BÁRTLOVÁ, Sylva. *Sociální patologie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1998. s.28-30 ISBN 80-701325-90.

Charakter deviace se mění v závislosti na kulturním kontextu, sociálním prostředí a historickém období. Sociální deviace se dělí na:

- **Negativní společenské jevy:** Zabývá se jevy, které jsou typické pro moderní společnost, avšak jejich míra nebezpečnosti nebo závažnosti je nízká a jejich vliv na společnost je minimální. Tyto jevy jsou společností tolerovány a zahrnují nezaměstnanost, fluktuaci, chudobu, nemocnost, úrazovost, nerovnováhu v populaci, rozvodovost a další podobné faktory.
- **Asociální společenské jevy:** Mezi tyto sociální deviace řadíme problémy jako jsou násilné chování, poškozování majetku, šikana, graffiti, sektářství, extremistická hnutí a skupiny, projevy nenávisti vůči cizincům, rasismu a další podobné jevy.
- **Sociální patologické jevy:** Poslední kategorie zahrnuje čtyři oblasti, které vykazují nejvyšší míru rizika a závažnosti pro společnost: trestnou činnost, závislosti, prostituci a sebevraždy.⁵

2.2 Příčiny vzniku patologických jevů

Za základní příčiny vzniku patologických jevů lze označit rodinné a sociální faktory a také je možnost ekonomických příčin.

2.2.1 Rodinné faktory

Hrají klíčovou roli v rozvoji sociálně patologických jevů. Mezi tyto faktory patří funkce rodiny, kvalita rodinného prostředí, výchovný styl rodičů a ekonomická situace rodiny. Rodina je základním kamenem sociálního a emocionálního vývoje dítěte. Kvalita rodinného prostředí a styl výchovy, který rodiče uplatňují, mohou významně ovlivnit tento vývoj, stejně tak jako její ekonomické podmínky, ve kterých rodina žije.⁶

Tyto faktory jsou často propojené a mohou se navzájem ovlivňovat. Například rodina s nízkými příjmy může mít menší kapacity pro poskytování podpůrného a stimulujícího prostředí pro děti. Výzkum také ukazuje, že děti vyrůstající v dysfunkčních rodinách mohou být náchylnější k vývoji sociálně patologických jevů. Nicméně je důležité zdůraznit, že ne všechny děti vyrůstající v těchto podmínkách vykazují takové jevy. Existuje mnoho faktorů, které mohou ovlivnit, jak se dítě vyrovnává s těmito výzvami.

⁵ MÜHLPACHER, Pavel. *Sociální patologie*. 1.vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2001. s.54-57 ISBN 80-210-2511-5.

⁶ JEDLIČKA, Richard., KOŤA, Jaroslav. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998. s. 10-17 ISBN 80-7184-555-8.

Dalším aspektem, který je třeba zvážit, je role sociální sítě rodiny a komunitní podpora. Rodiny, které mají silnou sociální síť a jsou integrovány do komunity, často mají lepší zdroje a možnosti pro podporu svých členů v oblasti vzdělávání, zdraví a psychické pohody. Naopak izolované rodiny či ty, které mají omezený přístup k podpoře a službám, mohou čelit větším obtížím při zvládnání stresových situací a při podpoře zdravého vývoje dětí.⁷

2.2.2 Ekonomické příčiny

Ekonomické příčiny vzniku sociálně patologických jevů mají svůj základ v různorodých aspektech nedostatku finančních prostředků a sociálního vyloučení. Tyto faktory nejčastěji plynou z rozsáhlého spektra, které zahrnuje chudobu, nezaměstnanost či neschopnost zajištění základních potřeb.

Důsledky ekonomických omezení mohou být pro jednotlivce a rodiny značné a zahrnují nejen materiální nedostatek, ale také duševní zatížení a psychickou deprivaci. Život v podmínkách ekonomického stresu často zahrnuje boj o základní potřeby, jako je bydlení, potraviny a zdravotní péče, což může vést k chronickému pocitu nejistoty a bezmoci.

Kromě toho může ekonomická marginalizace omezit přístup jednotlivců k vzdělání, zdravotní péči a dalším klíčovým službám, což dále zvyšuje jejich zranitelnost a náchylnost k negativním sociálním jevům. Nedostatek finančních prostředků může znamenat i omezené možnosti sociální mobility a rozvoje, což může vést k pocitu beznaděje a apatie.⁸

2.2.3 Sociální faktory

Sociální faktory mají nezastupitelný vliv na duševní zdraví jednotlivců a vytvářejí komplexní kulisu, ve které se projevuje škodlivý dopad na psychickou pohodu a tím umožňuje vznik patologických jevů. Nedostatek sociální podpory může vést k pocitům osamělosti a izolace, které mohou být zvláště výrazné v dobách osobních obtíží a krizí.

Chudoba a nezaměstnanost představují další zásadní faktory. Finanční tlak a nejistota ohledně budoucnosti mohou způsobit značný emocionální stres a úzkost. Lidé se mohou

⁷ JEDLIČKA, Richard., KOŤA, Jaroslav. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998. s. 10-17 ISBN 80-7184-555-8.

⁸ BÁRTLOVÁ, Sylva. *Sociální patologie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1998. s.37-38 ISBN 80-701325-90.

ocitnout v začarovaném kruhu, kdy ztráta zaměstnání a finančních prostředků zhoršuje jejich duševní pohodu, zároveň ztěžuje hledání práce a tím i návrat na trh práce.

Sociální nerovnosti jsou dalším faktorem, který může negativně ovlivňovat duševní zdraví. Pocity nespravedlnosti a diskriminace mohou být destruktivní pro jednotlivce i pro komunity jako celek. Když lidé vnímají, že mají omezené možnosti kvůli svému původu, rase, genderu nebo socioekonomickému postavení, může to vyvolat pocity bezmoci a beznaděje. Tato zkušenost může vést k chronickému stresu a úzkosti, což jsou další z mnoha příčin vzniku patologických jevů.⁹

2.3 Patologické hráčství

Hazardní hraní doprovází lidský život již po mnoho staletí, avšak ačkoliv již od dávných dob způsobilo mnoho zmařených osudů, jeho patologická forma byla uznána jako nemoc teprve nedávno. Patologické hráčství bylo jako zdravotní problém poprvé uznáno roku 1980 Americkou psychiatrickou společností.

Plenární zasedání Světového zdravotnického shromáždění WHO (světová zdravotnická organizace) se usneslo přijmout MKN ve znění desáté decenální revize s novým názvem „**Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů**“ (MKN-10) s účinností od 1. 1. 1993. V České republice je tato klasifikace v platnosti od roku 1994. Příprava MKN-10 probíhala ve spolupráci s řadou odborníků, včetně zástupců českých odborných společností. Na rozdíl od předchozích verzí bylo doporučeno, vedle pravidelných celkových revizí, provádět průběžně aktualizace této klasifikace.¹⁰

V roce 2004 vydala WHO druhé aktualizované vydání MKN-10, na jehož základě vznikla druhá aktualizovaná verze českého vydání MKN-10, v roce 2016 pak vydala zatím poslední vydání, ze kterého vychází i aktualizovaná verze překladu MKN-10 pro rok 2022.

Odborníci WHO vytvořili definici patologického hráčství **MKN-10** následovně: „*Patologické hráčství spočívá ve velmi častých a opakovaných epizodách hráčství, které v životě dané osoby dominují i na úkor sociálních, materiálních, rodinných a pracovních hodnot. Tito lidé riskují své zaměstnání, ztrátu majetku, možnost velkého zadlužení a lhání*

⁹ FIŠER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada Publishing, a. s. 2009 s.133-136 ISBN 978-80-247-2781-3.

¹⁰ Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10, aktualizace k 1. 1. 2023) [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=record&id=8414>

či porušování zákonů. Jedná se o poruchu chování, kdy se zábava a radost ze hry promění v nezvladatelnou touhu a vášně. ¹¹

Z definice patologického hráčství dle MKN-10, lze za patologického hráče označit jedince, který:

- provede alespoň dvě epizody hráčství během jednoho roku
- tyto epizody nejsou pro hráče pozitivní, nepřinášejí mu užitek a opakují se
- připouští, že není schopen odolat touze jít hrát a negativně ovlivňují jeho život
- pokud aktivně nehraje, na hru soustavně myslí a představuje si veškeré aspekty s ní spojené.¹²

Americká psychiatrická asociace, která v roce 2013 vydala 5. revizi svého manuálu nazvaný **DSM-5** (Diagnostický a statistický manuál, 5. revize), definovala patologické hráčství pomocí znaků, které se měly odehrát v období posledních 12 měsíců:¹³

- potřebuje vsadit stále vyšší částky peněz, aby dosáhl požadovaného napětí
- projevuje nervozitu a podrážděnost při každém pokusu o omezení nebo ukončení hry
- opakovaně se snaží ovládat, omezit nebo přestat s hrou, avšak neúspěšně
- je posedlý hazardní hrou, tráví čas plánováním další hry a vzpomíná na předchozí zážitky spojené s hrou
- často vsází, když se cítí zoufalý (například kvůli pocitům bezmoci, viny, úzkosti nebo deprese)
- po ztrátě peněz při hře se další den vrátí k hraní, aby své ztráty vyrovnal
- aby skryl své zapojení do hry, klame lidi kolem sebe (rodina, terapeuti atd.)
- kvůli hazardu ohrozil nebo ztratil významné vztahy, práci, vzdělání nebo kariéru
- aby zmírnil finanční situaci způsobenou hrou, žádá ostatní o finanční pomoc

Obecně je možné označit za patologickou jakoukoli závislost, která způsobuje jedinci nebo jeho okolí fyzické nebo duševní potíže a výrazně ovlivňuje kvalitu jeho života.

¹¹ Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10, aktualizace k 1. 1. 2023) [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=record&id=8414>

¹² NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.13-14 ISBN 978-80-262-0009-3.

¹³ Diagnostické nástroje: DSM-5 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.nabertekurz.cz/domains/nabertekurz.cz/svepomocne-informace-a-lecba/diagnosticke-nastroje-dsm-5~a61>

Závislosti se stávají tíživou součástí každodenního života pro uživatele i jeho blízké. V extrémních případech může jedinec cítit, že bez drogy není jeho život smysluplný.¹⁴

To, co činí z obyčejného rekreačního hráče patologickou osobu, je především jejich dominance nad všemi dalšími aspekty života. Krátkodobé hraní, které nezpůsobuje vážné finanční problémy nebo komplikace v osobním životě, není považováno za patologické. Pokud jedinec sázení považuje za své hobby a udržuje ho pod kontrolou, není potřeba odborné intervence. I tak ale ovšem nelze podceňovat význam občasného hraní. I zdánlivě nepatrné problémy spojené s rekreačním hraním mohou postupně narůstat a přerůst ve vážnější komplikace. To, co začíná jako nezávazná zábava, se může pozvolna změnit v patologickou formu, kdy se hazard stává pro jednotlivce životní prioritou.¹⁵

Dle L. Chvíli je patologické hráčství definováno jako: „*Časté epizody hraní, které dominují nad životem jedince a ohrožují jeho sociální, materiální, rodinné a pracovní závazky a hodnoty*“.¹⁶

Patologické hráčství je stav charakterizovaný opakujícím se problematickým chováním spojeným s hazardními hrami, které přináší významné obtíže a úzkost. Tento stav je také známý jako závislost na hazardních hrách. Pro některé jedince se hazard stává závislostí. Účinky, které získávají díky hazardním hrám, jsou srovnatelné s účinky alkoholu na alkoholiky. Touha po hraní hazardních her je pro ně stejně silná jako touha po alkoholu nebo jiných látkách. Patologické hráčství mívá negativní dopady na finance, vztahy a práci, a může vést k potenciálním právním problémům. Lidé trpící touto poruchou často své chování skrývají. Mohou klamat své blízké, aby zakryli své chování, a mohou se obrátit na ostatní o pomoc s finančními obtížemi. Někteří hráči hledají ve hrách vzrušení a akci, zatímco jiní se snaží uniknout nebo otupit své emoce.

Naši současnost lze popsat jako období ekonomického tlaku, kdy se společenské klima náhle a bez předchozího varování změnilo ve svých základních hodnotách, což mnoho jedinců překvapilo. Pocit izolace při řešení problémů a nedostatečně rozvinutá osobní zodpovědnost brání mnoha lidem v úspěšném přizpůsobení se pravidlům společnosti.

¹⁴ Diagnostické nástroje: DSM-5 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.nabertekurz.cz/domains/nabertekurz.cz/svepomocne-informace-a-lecba/diagnosticke-nastroje-dsm-5~a61>

¹⁵ POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. *Patologické závislosti*. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s.45-49 ISBN 80-86568-02-4.

¹⁶ CHVÍLA, Libor. *Diagnóza patologického hráčství v závislosti na assesmentu problému hráčské vášně*. Výzkumný projekt. Opava: PL, 1996. s.13

Mnozí hledají únik, aby zmírnili napětí a nevyhovující situaci prostřednictvím různých náhražkových řešení. Někteří se potom uchylují do světa hazardních her, jako jsou výherní automaty, kasina a přitažlivé iluze světa štěstí.¹⁷

2.3.1 Druhy hazardního hraní

Patologické hraní může nabývat různých forem a projevů. Mezi ně patří krátkodobé, dlouhodobé a patologické formy, které se liší v intenzitě, frekvenci a dopadu na jedince i jejich okolí. Zde je rozvinutý pohled na tyto formy:

- **krátkodobé patologické hraní:** Jedná se o formu hraní, jenž je charakterizovaná impulzivním chováním a nedostatkem kontroly nad sázkovým chováním. Jedinec se může dostat do začarovaného kruhu, kdy začne sázet na základě momentálních emocí, jako jsou vzrušení, touha po rychlém zisku nebo snaha kompenzovat ztrátu. Tato impulzivní reakce může vést ke krátkodobým rozhodnutím, která nejsou dobře promyšlená, a jedinec může podlehnout různým rizikovým sázkám, které dále zvyšují riziko finanční ztráty. Takové krátkodobé patologické hraní má potenciál vést k vážným důsledkům, jako je vyčerpání finančních prostředků, zadlužení nebo rozpad rodinných vztahů. Je důležité, aby jednotlivci s touto problematikou vyhledali pomoc a podporu, aby mohli získat kontrolu nad svým sázkovým chováním a minimalizovat negativní dopady, které s tím souvisejí.¹⁸
- **dlouhodobé patologické hraní:** Tato forma je označována jako pravidelné a často nekontrolované sázkové jednání, které trvá po delší časové období. Osoba, která trpí touto problematikou, může uvíznout v začarovaném kruhu, kdy ignoruje vážné následky svého sázkového chování. Bez ohledu na opakované finanční ztráty či další nepříznivé následky, je stále hnána touhou po větší výhře a pokračuje v hazardním jednání. Takovým způsobem může jedinec věnovat velké množství času a peněz hazardním hrám, což může postupně vést k vážným problémům. Dlouhodobé patologické hraní má potenciál způsobit rozsáhlé finanční problémy, které mohou ovlivnit životní stabilitu jedince i jeho rodiny. Současně může takové chování negativně ovlivnit vztahy s blízkými, pracovní prostředí a celkové duševní zdraví postižené osoby.¹⁹

¹⁷ PRUNNER, Pavel. *Psychologie gamblerství aneb Sázka na štěstí*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. s. 111-115. ISBN 978-80-7380-074-1.

¹⁸ JÍLEK, Jiří. *Ze závislosti do nezávislosti (spoluzávislí a nešťastní)*. 1. vydání. Praha: Roční období, 2008. s.38-44 ISBN 978-80-85524-03-1.

¹⁹ JÍLEK, Jiří. *Ze závislosti do nezávislosti (spoluzávislí a nešťastní)*. 1. vydání. Praha: Roční období, 2008. s.38-44 ISBN 978-80-85524-03-1.

- **patologické hraní:** Označované jako nejzávažnější forma, má tendenci být chronické a postupující. Jedinec, který trpí touto závažnou formou hraní, často zažívá silnou potřebu sázet, která je obtížně kontrolovatelná a vyvolává silnou touhu hrát i přes negativní důsledky. Důsledky patologického hraní mohou být devastující jak pro jednotlivce, tak pro jejich blízké. Jedinec může pociťovat intenzivní úzkost, stres a depresi, zatímco jeho vztahy a profesní život mohou trpět kvůli ztrátám a nekontrolovatelnému chování. Patologické hraní není pouhým volným časem tráveným u her, ale vážným problémem, který vyžaduje odbornou pomoc a podporu.²⁰

2.3.2 Teorie vzniku patologického hráčství

Jedna z možných teorií, která se nabízí, je biologická teorie, která zdůrazňuje, že k vytvoření dispozic nezbytných pro vznik a další rozvoj závislostí jsou nezbytné určité biologické charakteristiky. Jednou z nich může být nedostatek endorfinu, což je hormon spojovaný s pocitem štěstí. Endorfiny mají vliv na vytváření pozitivní nálady a pocitu radosti. Pokud jedinec trpí nedostatkem štěstí, může se pokusit tento nedostatek kompenzovat prostřednictvím rizikového chování, jako je například hraní hazardních her.

Vznik patologického hráčství může být také ovlivněn sníženou aktivitou serotoninu v centrálním nervovém systému. Tento hormon ovlivňuje náladu a spánek. Pokud je jeho hladina snížena, může to vést ke změnám nálady, které se mohou projevovat depresivním chováním a podrážděností.²¹

Jako druhá teorie se nejčastěji jeví ta psychologická, jenž nabízí další vysvětlení závislostí pomocí různých psychologických přístupů, jako je hlubinná psychologie, behaviorální psychologie a nebehaviorální psychologie. Hlubinná psychologie zdůrazňuje osobnostní strukturu jedince, jeho potřebu péče a sníženou toleranci k frustraci jako hlavní faktory přispívající k vzniku závislostí. Behaviorální teorie pak považuje závislost za důsledek toho, že negativní důsledky se projeví až po delší době, což vede k pocitu bezpečí a okamžitému uspokojení, což může vést k opakování takového chování, protože není potrestáno. Nebehaviorální psychologie se pak domnívá, že závislosti jsou naučené chování odvozené z těchto základů.

²⁰ JÍLEK, Jiří. *Ze závislosti do nezávislosti (spoluzávislí a nešťastní)*. 1. vydání. Praha: Roční období, 2008. s.38-44 ISBN 978-80-85524-03-1.

²¹ FIŠER, Slavomil, ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada Publishing, a. s. 2009 s.32-35 ISBN 978-80-247-2781-3.

Třetí teorií je teorie sociální. Mezi hlavní sociální faktory patří agresivní reklama v masmédiích a snadná dostupnost různých forem hazardních her. Existují určité rizikové skupiny lidí, kteří jsou náchylnější k propadnutí hazardním hrám, jako jsou zaměstnanci heren, provozovatelé různých pohostinství a restaurací, a lidé bez práce v obtížné ekonomické situaci.²²

2.3.3 Typologie hráče

Při hraní, stejně jako při jakékoli jiné činnosti, se u každého jedince projevují jeho osobnostní charakteristiky. Tyto vlastnosti se zvláště projevují v okamžicích, kdy situace nabývá kritické povahy, což může vést k tomu, že daná osoba ztrácí kontrolu nad svým chováním a reaguje impulzivně. Tato typologie hráčů je určena podle patrných charakteristických znaků, které se u konkrétních jedinců projevují v souvislosti se závislostí. A dělí se následovně:²³

- **Typ A:** Hráč trpí neustálou touhou znovu prožít emoce spojené s hraním a touží po opakování této zkušenosti. Postupně investuje stále více peněz do hry a je ochoten se uchýlit i k nelegálním aktivitám, aby získal potřebné finanční prostředky. Takový jedinec je považován za sociálně narušeného a nepřizpůsobivého ve společnosti.
- **Typ B:** Často se vyhýbá skutečnému životu a místo toho se uchyluje k hraní. Prostřednictvím hry se snaží zmírnit svou úzkost, pocit viny nebo problémy vztahů. Tento typ hráče je nejistý, reaguje neuroticky a spoléhá se na to, že někdo blízký mu pomůže vyřešit problémy spojené s hazardním hraním. Nepřiznává si, že se stává hráčem, a snaží se tuto závislost před ostatními skrýt.
- **Typ C:** Pro hráče je hra neovladatelná a cítí podráždění, když musí přestat hrát. Stává se pro něj nezbytnou potřebou, bez které není schopen běžně fungovat. Není si vědom toho, že časté hraní mu může uškodit sociálně, ztrácí kontakty s okolím a je izolován od společnosti. Projevuje kompulzivní

²² FIŠER, Slavomil, ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada Publishing, a. s. 2009 s.32-35 ISBN 978-80-247-2781-3.

²³ CHVÍLA, Libor. *Diagnóza patologického hráčství v závislosti na assessmentu problému hráčské vášně*. Výzkumný projekt. Opava: PL, 1996

chování a má silně nutkavou touhu opakovat své jednání, proti kterému se nedokáže sám bránit.²⁴

2.3.4 Symptomy závislosti u hráčů

Přehled definic závislosti vydala i WHO, jenž jí označila takto: *Závislost je charakterizována jako stav, kdy jedinec závisí na určité látce nebo chování a je neschopen se bez ní obejít. Rozlišuje se mezi závislostí na psychoaktivních látkách, jako jsou alkohol, tabák či drogy, a závislostí na nekonzumujících věcech, například na hrách, internetu či sociálních sítích.*²⁵

Mezi hlavní informace o závislosti podle WHO patří:

- závislost je trvalým onemocněním, které má vliv na mozek a má vážné důsledky pro celkové fungování jedince
- příznaky závislosti mohou zahrnovat izolaci od sociálního prostředí, zhoršení fyzického i psychického zdraví, ztrátu kontroly nad sebou samým a negativní vliv na výkon a vztahy
- léčba závislosti je možná a je důležité vyhledat odbornou pomoc, když se u jedince projeví příznaky závislosti²⁶

Rizikové faktory vzniku závislosti jsou dle WHO tyto:

- **genetika:** někteří lidé mají větší genetickou náchylnost k rozvoji závislosti. Genetické faktory ovlivňují naši schopnost odolávat užívání látek a tendenci k vytváření závislosti
- **psychologické faktory:** určité charakterové vlastnosti mohou zvýšit pravděpodobnost vzniku závislosti. Lidé s nedostatečnou sebekontrolou, nízkou mírou sebeúcty nebo nestabilní náladou mají vyšší riziko pro rozvoj závislosti
- **sociální prostředí:** okolní prostředí hraje klíčovou roli při vzniku závislosti. Když se jedinec nachází v prostředí, kde lidé zneužívají látky nebo projevují rizikové chování, existuje vyšší pravděpodobnost, že se i sám zapojí do podobných aktivit

²⁴ CHVÍLA, Libor. *Diagnóza patologického hráčství v závislosti na assesmentu problému hráčské vášně*. Výzkumný projekt. Opava: PL, 1996

²⁵ Definice závislosti dle WHO: Klíčové informace [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://linkalia.cz/problemy/definice-zavislosti-dle-who-klicove-informace/>

²⁶ Definice závislosti dle WHO: Klíčové informace [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://linkalia.cz/problemy/definice-zavislosti-dle-who-klicove-informace/>

- **stres a trauma:** náročné a traumatické situace mohou přispívat k rozvoji závislostí. Lidé často používají nezdravé metody k vyrovnání se se stresem, například užívání látek nebo sebezničující chování, aby zmírnili emocionální bolest²⁷

Lze říci, že patologické hráčství má se závislostmi mnoho společných rysů, přestože se nejedná o závislost v pravém slova smyslu. V níže popsaných kritériích se tak uvádí znaky patologických hráčů, které se velice podobají znakům, jenž se vyskytují i u jiných závislostí. Jedná se o tyto znaky:

- neukojitelnou a opakovanou touhu po výhře
- absenci finančního stropu, což vede k prohlubování dluhů
- považování výhry za maximální životní úspěch a hraní za hlavní náplň života
- myšlení na hazard v průběhu každodenních činností

Jelikož se v tomto případě jedná o mánii, která je projevem psychické poruchy, není možné hráčství chápat jako manickou epizodu. Běžnými znaky této fáze jsou trvání po dobu alespoň 1 týdne, nadměrně povznesená nálada či nadhodnocení vlastních schopností.²⁸

2.4 Stádia patologického hráčství

Fáze patologického hráčství jsou rozčleněny do tří hlavních etap: začíná fází výher, poté následuje fáze proher a končí fází zoufalství. Tyto etapy představují postupný průběh a vývoj závislosti, kde jednotlivé fáze se velmi často vzájemně prolínají. Každá fáze má své charakteristické rysy a projevy chování, které umožňují určit, v jaké fázi se jedinec momentálně nachází.²⁹

2.4.1 Fáze výher

První etapou je fáze výher, která je nejméně závažná ze všech tří fází a je charakterizována v raných stádiích rozvoje patologického hráčství. Během této fáze dochází k občasným sázkám, které ještě nedosahují úrovně závislosti, ale naznačují směřování k ní. V této etapě je typické, že si jedinec představuje získání velké částky peněz a věří, že může tuto částku získat v krátkém časovém úseku. Pokorný V., Telcová J. a Tomko T. popisují tuto

²⁷ Definice závislosti dle WHO: Klíčové informace [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://linkalia.cz/problemy/definice-zavislosti-dle-who-klicove-informace/>

²⁸ SMOLÍK, Petr. *Duševní a behaviorální poruchy*. MAXDORF. 1996, s. 388-394. ISBN: 80-85912-18-X

²⁹ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.47-55 ISBN 978-80-262-0009-3.

fázi takto: „*Postižený se projevuje přehnaným optimismem, zvyšuje sázky a hraje častěji, přechází k osamělé hře. Chlubí se výhrami, byť jsou nepravdivé.*“³⁰ Důležitá je taky podstata, zda jedinec dosáhne vysoké výhry peněz. Tento fakt poté významně ovlivňuje rychlost, jakou se závislost rozvíjí, tedy jak rychle se jedinec stane závislým. Je pravda, že čím častěji hráč vyhrává, tím rychleji začne věřit v opakovatelnost výher, což může vést k závislosti na hraní. Tendencí je pak zvyšování sázek a vkladů s přesvědčením, že výhra bude ještě větší. Když jedinec dosáhne této fáze, má před sebou několik možností, které určí jeho další směr. Pokud se rozhodne hru ukončit, často se po relativně krátké době ukáže, že se k hraní už nevrátí. Alternativou je pokračování v hraní a neustálé zvyšování sázek, což často vede hráče k druhé fázi, fázi proher.³¹

2.4.2 Fáze prohry a následných ztrát

Druhá fáze, která se nazývá fáze proher, má pro hráče mnohem vážnější důsledky. Jedinec v této fázi je často považován za patologického hráče. Myšlenky na hraní se u něj objevují častěji a intenzivněji, což se stává hlavním zaměřením jeho života. Hra ovlivňuje veškeré jeho aktivity a životní styl. V této etapě se osoba s herní závislostí snaží skrýt svůj problém před ostatními, zejména před rodinou a přáteli. Často se uchyluje k nepravdám a výmluvám, aby zakryla své chování. Přestože si nechce přiznat, že má problém, zvyšuje své sázky a hraje častěji. To vede k finančním potížím a půjčování peněz z různých zdrojů. Občas se pokouší přestat hrát, ale většinou bez úspěchu. Závislost se stává příliš silnou na to, aby ji dokázala ovládat. S nadějí na rychlé zbohatnutí se hráč dále zadlužuje, přičemž dluhy skrývá před svou rodinou. Situace se stává neudržitelnou a hráč není schopen ji řešit. Problémy se začínají objevovat i v osobních vztazích, doma i v práci. Hráč se ocitá v začarovaném kruhu, kde jeho dluhy rostou tím více, čím více hraje. Myslí si, že hraním se dluhů zbaví, ale ve skutečnosti se jeho finanční situace jen zhoršuje. Dochází také ke změnám v chování, kdy se stává podrážděnější a uzavřenější. Mění se jeho životní styl a zdraví mu je lhostejné. U některých může dojít i k rozvoji protiprávního chování. Existují dvě cesty, jak tuto fázi překonat: buď ukončení hazardního hraní a překonání závislosti, nebo pokračování ve zvyšování dluhů a postup do fáze zoufalství.³²

³⁰ POKORNÝ, Vratislav, TELCOVÁ, Jana, TOMKO, Anton. *Patologické závislosti*. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s.66 ISBN 80-86568-02-4.

³¹ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.47-55 ISBN 978-80-262-0009-3.

³² NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.47-55 ISBN 978-80-262-0009-3.

2.4.3 Fáze zoufalství

V posledním stadiu herní závislosti dochází k nejzávažnějším následkům, které mají ničivý vliv nejen na samotného hráče, ale i na jeho blízké. Hráč ztrácí kontrolu nad svým chováním a hra se stává jeho posedlostí, což mu brání v ukončení hraní i přes opakované prohry. U osob závislých na automatech se často projevuje agresivita, která je výsledkem frustrace z neúspěchů ve hře. Tato agresivita může být směřována proti zaměstnancům kasin, herním zařízením, ale i proti samotným hráčům. S narůstajícími problémy v různých oblastech života se hráči ocitají v situaci, kterou nelze vyřešit. Problémy se stávají zjevnými pro rodinu a okolí, což často vede k rozvodům, rozpadu rodinných vztahů, poškození sociálních kontaktů a ztrátě zaměstnání. Rostoucí dluhy a neschopnost splácet je mohou vést některé jedince k trestné činnosti nebo dokonce ke ztrátě domova. V tomto stádiu již osoba není schopna myslet rozumně, své problémy přisuzuje ostatním a odmítá za ně převzít zodpovědnost. Cítí se nešťastná, osamělá a odcizená od své rodiny, někdy zažívá výčitky svědomí a sebelítost, a často trpí depresí. Tyto pocity mohou vést k panice, kterou jedinec může řešit pitím alkoholu, užíváním drog nebo dokonce pokusy o sebevraždu.³³

Alternativní klasifikace, kterou publikovala Maierová E., sleduje stejný základní koncept a hodnotí závislost na hazardních hrách pomocí pětibodové stupnice. Tato stupnice se pohybuje od 0 do 4. Na nejnižší úrovni 0 jsou ti, kteří se hazardu neúčastní. Úroveň 1 představuje rekreační hráče, kteří nemají žádné negativní dopady na svůj život. Úroveň 2 popisuje hráče s problémovým chováním, kteří mohou mít občasné menší potíže. Na úrovni 3 jsou hráči, kteří mají vážné problémy kvůli hazardu a jejich závislost narušuje jejich každodenní život a vztahy. Tato úroveň odpovídá kritériím pro patologické hráčství. Nejvážnější je úroveň 4, kde hráči hrají v naději, že vyřeší problémy způsobené předchozím hraním, čímž se dostávají do destruktivního cyklu, který jejich situaci dále zhoršuje.³⁴

2.4.4 Stádia uzdravování

Doba trvání jednotlivých fází zotavení se může výrazně lišit. Obecně platí, že pokud probíhá proces hladce, trvá každá fáze zotavení přibližně jeden rok. Toto stádium se skládá z následujících fází:

³³ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.47-55 ISBN 978-80-262-0009-3.

³⁴ MAIEROVÁ, Eva. *Poruchy osobnosti a vztahová vazba u patologických hráčů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. s.78-80. ISBN 978-80-244-4810-7.

- **Stádium kritičnosti:** Hráč aktivně vyhledává podporu a postupně si buduje naději. Odklání se od iluzí a směřuje se s realitou. Končí s hraním a začíná myslet zodpovědně. Objektivně hodnotí svou finanční situaci a vytváří plán na splácení svých závazků. Jeho myšlení je jasnější. Dokáže lépe naplňovat své opravdové potřeby, včetně spirituálních. Začíná efektivně řešit své problémy a činí správná rozhodnutí. Navrací se do pracovního procesu.
- **Stádium znovuvytvoření:** Na základě pečlivě sestaveného finančního plánu začíná osoba splácet své dluhy. Má jasnou strategii pro odškodnění způsobených škod. Učí se akceptovat své přednosti a nedostatky, což má pozitivní vliv na rodinné vztahy. Objevuje nové koníčky a zájmy, které mu pomáhají obnovit sebeúctu. Získává zpět důvěru své rodiny a přátel. Stanovuje si smysluplné životní cíle a je schopen řešit případné spory s institucemi nebo v soudních řízeních. Stává se trpělivějším a tráví více času se svými blízkými, což mu přináší vnitřní klid.
- **Stádium růstu:** Hráč již nevěnuje pozornost myšlenkám na hazard. Stává se obratnějším v řešení životních výzev. Učí se lépe poznávat a porozumět sobě i ostatním. Dokáže projevit empatii a podporu lidem kolem sebe. Objevuje nový směr ve svém životě.³⁵

2.4.5 Bažení

Bažení, neboli intenzivní touha, je častým jevem u všech druhů závislostí. Rozlišuje se mezi fyzickým a mentálním bažením. Fyzické bažení se objevuje, když účinky návykové látky slábnou nebo ihned po jejich odeznění. Mentální bažení může přetrvávat i po delší době bez užívání. Bažení je nejintenzivnější, když je objekt touhy snadno dostupný, a je zvláště silné na začátku období odvykání. West R to popsal následovně: „*Bažení po hazardní hře je silnější v herně než v cele předběžného zadržení*“³⁶

Tato touha se neobjevuje pouze jednou, může se opakovaně vynořovat v různých situacích a vyžaduje neustálé překonávání. Existuje mnoho metod, jak ji ovládat. Lidé obvykle přistupují k jejímu zvládnutí různými technikami. Je užitečné si osvojit specifický způsob, jak s touhou pracovat, který zahrnuje některé z ověřených metod.

Je důležité se vyhnout vzpomínání na zážitky spojené s hazardem, obzvláště na ty, které se týkají výher. Tyto momenty jsou již minulostí a nebudou se opakovat. Pro patologického hráče by další hraní znamenalo pouze další zbytečné trápení. Další

³⁵ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.58-61 ISBN 978-80-262-0009-3.

³⁶ WEST, Robert. *Theory of addiction*. Malden, MA: Blackwell Publishing, 2006 s.88 ISBN: 1405113596

z možností je věnovat se relaxaci, cvičení, procházkám v přírodě či dostatečnému spánku. Pocity napětí a neklidu, které mohou doprovázet chuť k hazardu, lze účinně snížit prostřednictvím intenzivní fyzické aktivity nebo vhodného cvičení.

Místo obav, zda je možné se zdržet hazardních her po celý život, je lepší soustředit se na abstinenci v tento den. Z těchto jednotlivých dnů pak postupně vznikají týdny, měsíce a roky střízlivosti.³⁷

2.4.6 Hráčské bludy

V této kapitole je zaměřeno na nejběžnější bludy, které charakterizují mysl patologického hráče. Tyto bludy, které mohou být iracionální a destruktivní, přispívají k udržení hráčské závislosti a mohou vést k závažným následkům. Kohout P. o nich ve své knize říká: „*Hráč se zkrátka myšlenkami pohybuje ve svém světě, uzavřený do svého světa, v němž se točí v bludném kruhu výher, proher a dluhů.*“³⁸ a mezi nejčastějšími uvádí:

- **Blud o rychlém zbohatnutí:** Pro aktivního patologického hráče je výhra nebezpečnější nežli cokoli jiného. Každé vítězství totiž zhoršuje patologické hráčství. Po velkých úspěších přicházejí ještě větší neúspěchy.
- **Blud spořitelny:** Patologický hráč se může dostat do bludu, kdy si myslí, že by mohl vyhrát zpět peníze, které ztratil. Zaměřuje hernu, kde jeho peníze zmizely, s pobočkou spořitelny, kde by si je mohl vyzvednout, pokud by je tam uložil. I kdyby někdo částečně vyhrál zpět, to by pouze posílilo jeho patologické hráčství. Náhodná výhra by jen připravila půdu pro další prohry a zbytečné utrpení. Tento blud lze vyléčit tím, že hráč přijme ztrátu a uvědomí si, že peníze už nikdy neuvidí.
- **Blud o vlastní genialitě:** Hráči, kteří se ocitnou v obtížné životní situaci, dlouho věřili, že objevili systém, jak přelstít herní automaty, ruletu nebo jiné formy hazardu. Mezi těmito lidmi mohou být jednodušší jedinci, ale také například vysokoškolsky vzdělaní jednotlivci. Čím dříve si tito lidé uvědomí, že jejich přesvědčení je omyl, tím lépe pro ně.
- **Blud o plné kontrole:** Takový člověk mylně předpokládá, že se nemůže stát patologickým hráčem. Mnoho lidí se považuje za silné jedince, kteří do hazardní hry nikdy nespádnou. Nicméně hazardní hra, podobně jako užívání návykových látek, je nebezpečná právě proto, že ji lidé často podceňují.

³⁷ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s.65-67 ISBN 978-80-262-0009-3.

³⁸ KOHOUT P. *Jsem hazardní hráč, aneb zpověď gamblera*. Praha : Grada Publishing 2000, s.23. ISBN: 80-7169-958-6

- **Blud o kamarádovi:** Automat poskytuje společnost, světélkuje, občas dokonce mluví. Hraní hazardních her však izoluje, odděluje od přátel, rodiny a ponechává člověka osamocené.³⁹

2.5 Druhy hazardních her

Hazardní hraní v České republice dlouhodobě zůstává rozšířené, avšak v letech 2020 a 2021 bylo v reakci na pandemii COVID-19 omezeno. To bylo způsobeno zavedením protiepidemických opatření, která vedla k omezení provozu heren, kasin a sázkových kanceláří. V době nouzového stavu na jaře 2020 došlo dokonce k pozastavení sportovních soutěží, což mělo také vliv na dostupnost kurzových sázek, včetně těch online.⁴⁰

Zákon č. 186/2016 Sb. o hazardních hrách, platný od 15.6.2016 a účinný od 1.1.2017 rozlišuje tyto druhy her:

2.5.1 Loterie

Dělí se na klasické, rychlé a okamžité. U klasických loterií se losuje 1–2krát denně, případně 1–2krát týdně u velkých loterií, a mohou se konat i mimořádná slosování. Díky menšímu počtu slosování mohou být výhry v klasických loteriích vyšší než v ostatních typech. Rychlé loterie mají extrémně časté slosování, někdy v řádu sekund nebo minut, a více se podobají klasickým technickým hrám. Stírací losy jsou příkladem okamžitých loterií.

2.5.2 Kurzové sázky

Je forma hry, kde sázkař odhaduje výsledek určité události a vkládá do ní finanční prostředky. Pořadatel sázky stanovuje pravděpodobnost různých výsledků této události a na základě toho vypisuje příslušné kurzy. Nejběžnější formou kurzového sázení jsou sázky na výsledek sportovních utkání, ale také se sází na politické a společenské události. Tuto aktivitu lze provádět prostřednictvím sázkových kanceláří, online, a některé kanceláře umožňují podání sázek i telefonicky za asistence operátora.

³⁹ KOHOUT P. *Jsem hazardní hráč, aneb zpověď gamblera*. Praha : Grada Publishing 2000, s. 20-28. ISBN: 80-7169-958-6

⁴⁰ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

2.5.3 Technické hry

Jsou typem hazardních her, které fungují pomocí technologického vybavení a hráč je ovládá sám. Mezi ně patří hry, které dříve bývaly označovány jako video loterijní terminály, centrální loterijní systémy, elektromechanická ruleta nebo elektromechanické kostky. Tyto hry se obvykle hrají v hernách nebo kasinech.

2.5.4 Živé hry

Představují hry, které se konají u stolů v kasinu a zahrnují karetní hry, ruletu a kostky. Během živé hry hráči interagují s krupiérem nebo navzájem u hracích stolů. V těchto hrách není předem stanoven počet sázejících ani minimální sázka do jedné hry. Živé hry jsou k dispozici pouze v kasinech.

2.5.5 Bingo

Je hra sázek, kde výhra závisí na dosažení předem stanoveného vzoru na tiketu, a to na základě postupného losování čísel. Výsledek je oznámen provozovateli hry podle jeho stanovených pravidel. Při bingu není určen počet sázkařů ani minimální sázka. Tato hra je dostupná pouze v kasinu.

2.5.6 Tombola

Forma hazardní hry, která je často pořádána v rámci různých kulturních, sportovních, prodejních, reklamních nebo jiných společenských událostí. V této hře jsou ceny udělovány na základě losování, do kterého se započítávají pouze prodané sázkové tikety.

2.5.7 Turnaj malého rozsahu

Představuje soutěž v karetní hře, kde se postupuje vyřazovacím systémem a počet účastníků je stanoven předem. Maximální částka, kterou může hráč do jednoho takového turnaje vložit, nesmí přesáhnout 1000 Kč během 24 hodin. Minimální počet hráčů potřebných k zahájení turnaje je tři, maximální počet je devadesát.⁴¹

2.6 Legislativa v ČR

Na začátku roku 2021 nabyla účinnosti novela zákona o hazardních hrách, zákon č. 527/2020 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti*

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách ze dne 15.06.2016. In Sběrka zákonů České republiky. 2017, částka 71, aktuální znění 1.1.2024-30.6.2025. *Zákony pro lidi – Sběrka zákonů České republiky* [online]. © 2010-2024 [cit.2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-186#cast2>

legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů, jenž je platný od 17.12.2020 a účinný od 1.1.2021, která upravila několik ustanovení. Zejména se týkala evidence a výkaznictví provozování hazardních her, Rejstříku fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách, vydávání pověření k odbornému posuzování a osvědčování a změn ve vydávání odborné dokumentace těmito subjekty. Dále se novela zaměřila na oblast výkonu kontrolní a dozorové činnosti nad provozováním hazardních her. Současně došlo ke zpřesnění definice čisté prohry pro účely nastavení sebeomezujících opatření a ke zpřesnění podmínek nastavení těchto opatření tak, aby se pokud možno vztahovala na všechny hry daného druhu hazardních her.⁴²

Cílem zavedení Rejstříku fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách je zamezení přístupu vyloučených fyzických osob k hazardním hrám a ochrana ohrožených skupin osob před dopady. Rejstřík byl spuštěn v září 2020. Ověřování, zda je osoba registrovaná v rejstříku, probíhá pouze u těch druhů hazardních her, u kterých je ze zákona povinná registrace a ověření věku a totožnosti osoby či identifikace návštěvníka při vstupu do herních prostor. Omezení účasti na hraní osobám zapsaným v rejstříku se tedy týká heren a kasin, kurzového sázení a všech online hazardních her. Naopak u tomboly, turnajů malého rozsahu a loterií, pokud jsou provozovány online, provozovatel hazardních her nemá povinnost ověřit zápis osoby v rejstříku, případně zamezit jí v účasti na hazardní hře.⁴³

V září 2022 schválila česká vláda hodnocení dopadů regulace hazardních her a souvisejících právních předpisů, které připravilo ministerstvo financí. Toto hodnocení vychází z analýzy, která zkoumá dopady navrhovaných předpisů. Konkrétně se zaměřuje na období pěti let od zavedení příslušné právní úpravy. Hodnocení se zaměřuje na hlavní cíle právní regulace, kterými jsou ochrana účastníků hazardních her a jejich rodin,

⁴² ČESKO. Zákon č. 527/2020 Sb., *Zákon, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů* ze dne 17.12.2020. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2021, částka 218/2020, aktuální znění 1.7.2022. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů České republiky* [online]. © 2010-2024 [cit.2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-527#cast2>

⁴³ *Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023* [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

otevření trhu provozovatelům z jiných států EU, zavedení transparentního povolovacího řízení a efektivních kontrolních mechanismů a účinný výběr daní.⁴⁴

Z této analýzy vyplývá, že regulace hazardu z roku 2016, obsažená hlavně v zákoně č. 187/2016 Sb. *o dani z hazardních her*, platného od 15.6.2021 a účinného od 1.1.2017, je účinná a dosahuje stanovených cílů. Co se týče ochrany účastníků hazardních her a jejich okolí, analýza identifikovala účinné nástroje, jako je zavedení uživatelských účtů povinných u většiny hazardních her, spuštění Rejstříku fyzických osob vyloučených z hazardních her, který je provozovatelům neustále přístupný a stanovení požadavků na herní prostory (umožnění provozu technických her pouze v hernách a kasinech). Během období od 20. prosince 2020 do 2. srpna 2021 bylo celkem 63 tisícům osob odepráno registrování, přihlášení k uživatelským účtům nebo vstupu do herních prostor z důvodu zápisu do rejstříku. Účastníci hazardních her také využívají možností nastavit si individuální omezení (například omezení výše sázek, limit proher či maximální doba denního přihlášení k uživatelskému účtu).⁴⁵

V důsledku přijetí nové právní úpravy došlo k několika změnám v oblasti hazardních her. Technické hry, které jsou považovány za nejrizikovější typ hazardních her, jsou nyní méně dostupné. Počet herních prostorů, kde je možné hrát technickou hru, se snížil, a také počet zařízení pro technické hry klesl na přibližně polovinu původního stavu. Kromě toho bylo účinným opatřením zavedení Seznamu nepovolených internetových her, který umožňuje blokování internetových stránek provozovaných nelegálními subjekty a souvisejících plateb.⁴⁶

2.6.1 Ekonomické ukazatele

Tak jako už každý rok se zvedá počet prosázených peněz v ČR. Dle generálního finančního ředitelství *„hráči v r. 2022 prohráli v hazardních hrách v ČR celkem 53,8 mld. Kč, což je o 14,4 mld. Kč více než v r. 2021. Celkem bylo do hry vloženo 759,3 mld. Kč (393,1 mld. Kč v r. 2020 a 526,4 mld. Kč v r. 2021) a na výhrách bylo vyplaceno 705,5 mld. Kč (360,4 mld. Kč v r. 2020 a 486,1 mld. Kč v r. 2021). V r. 2022 tak hráči do*

⁴⁴ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

⁴⁵ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

⁴⁶ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

*hazardních her vložili téměř dvojnásobek objemu peněz vložených do her v období pandemie COVID-19.*⁴⁷

Údaje Finanční správy hovoří, že v roce 2023 se v Česku dokonce prosázelo 873,2 miliardy korun. Nejvyužívanější byly technické hry, ze kterých bylo vyplaceno celkem 651,8 mld. Kč. Následuje kurzové sázení s částkou 118,6 mld. Kč, po něm živé hry s 30,3 mld. Kč a nejdělečnější hry uzavírá loterie s 13,6 mld. Kč.⁴⁸

3 Prevence patologického hráčství

Vzhledem k tomu, že patologické hráčství představuje závažný společenský i lékařský problém, který ovlivňuje lidi všech věkových skupin, je klíčové provádět prevenci. Prevenci závislostí bychom měli chápat jako aktivitu zaměřenou na ochranu zdraví, výchovu ke zdravému životnímu stylu a předcházení negativním vlivům.

3.1 Základní druhy prevence

Prevenci můžeme rozdělit do tří základních typů: primární, sekundární a terciární.

3.1.1 Primární prevence

Ta se snaží zabránit vzniku negativních jevů tím, že působí zejména na jedince, kteří dosud nebyli ovlivněni. Jejím záměrem je optimalizovat životní podmínky, zejména sociální, a to prostřednictvím výchovných, vzdělávacích, osvětových a poradenských aktivit, s důrazem na volnočasové aktivity. Provádí se v rámci rodiny, školy a komunity a často ji realizují rodiče, učitelé nebo vrstevníci. Směřuje k celé populaci nebo k vybraným cílovým skupinám a má za cíl předcházet vzniku závislosti u těch, kteří s hraním dosud nemají zkušenosti.⁴⁹

3.1.2 Sekundární prevence

Zaměřena na identifikaci potenciálně ohrožených jedinců a skupin a předcházení rozvoji a šíření patologického chování ještě před jeho výraznými projevy. Je zaměřena na identifikaci rizikových faktorů v sociálním prostředí a vztazích jedinců. Tento typ

⁴⁷ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

⁴⁸ Češi v roce 2023 prosázeli rekordní sumu 873 miliard [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.encyklopedieohazardu.cz/rubriky/legislativa-a-historie/cesi-v-roce-2023-prosazeli-rekordni-sumu-873-miliard_826.html

⁴⁹ KALINA, Karel. a kol. *Drogy a drogové závislosti, mezioborový přístup, část 1, 2*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2003. s.120-135. ISBN 80-86734-05-6.

prevence pracuje s lidmi, kteří se s hazardním hraním začínají experimentovat nebo už mají s ním nějaké zkušenosti, ale ještě se neprojevuje závislost. Jeho cílem je poskytnout časnou odbornou pomoc.⁵⁰

3.1.3 Terciární prevence

Zabývá se minimalizací již existujících problémů. Jejím cílem je předcházet nejtěžším následkům u jedinců, kteří již trpí patologickým chováním, aby nedošlo k úplnému pádu a zajistit jim časnou odbornou pomoc. Zabývá se eliminací opakování patologického hráčství, sociálně negativního chování a minimalizací škod. Terciární prevence také usiluje o resocializaci jedinců postižených hazardním hraním. Jedná se o opatření realizovaná v specializovaných institucích s cílem zabránit opakování problémů u jedinců, kteří už prošli léčbou. Tento typ prevence je zaměřen na závislé hráče, kteří již absolvují léčbu, a snaží se minimalizovat sociální důsledky postižených osob.⁵¹

3.2 Možnosti prevence

Zahrnuje celou řadu strategií a opatření, která mohou pomoci jedincům minimalizovat riziko vzniku závislosti. Mezi ně patří:

3.2.1 Prevence u jednotlivce

Jednotlivec má svobodnou volbu, zda se zapojí do hazardních her či nikoli. Pokud se rozhodne vyhnout hazardu, může také upozornit své přátele na jeho rizika. Je přirozené, že jedinec, který se rozhodne hazardu vyhnout, má pozitivní vliv na své okolí.

3.2.2 Prevence u společnosti

Společensky založená prevence spočívá v tom, že různé části společnosti spolupracují a komunikují mezi sebou. Tato spolupráce zahrnuje rodiče, školu, vrstevníky, úřady, média a zdravotnické pracovníky. Důležitým aspektem je i omezování dostupnosti hazardních her, což vyžaduje spolupráci těchto složek a vytváření preventivních programů.⁵²

⁵⁰ KALINA, Karel. a kol. *Drogy a drogové závislosti, mezioborový přístup, část 1, 2*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2003. s.120-135. ISBN 80-86734-05-6.

⁵¹ KALINA, Karel. a kol. *Drogy a drogové závislosti, mezioborový přístup, část 1, 2*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2003. s.120-135. ISBN 80-86734-05-6.

⁵² NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc*. Praha: NCPZ, 1994. s.62-77. ISBN 80-86008-18-5.

3.2.3 Prevence v rodině

Prevence a role rodičů zahrnuje poslouchání dítěte, komunikaci s ním, zabránění nudě, prosazování zásad zdravého životního stylu, poskytování pozitivního vzoru, ochranu před negativními vlivy, posilování sebevědomí a podporu při rozvoji jeho zájmů.

3.2.4 Prevence ve škole

Orientovat děti k zdravému životnímu, začlenit do vzdělávání prevenci proti problémům spojeným s hazardními hrami a s užíváním návykových látek. Efektivními se ukazují různé interaktivní programy, které studentům představují dovednosti jako odmítání, relaxace a hledání pomoci.⁵³

3.2.5 Prevence u provozovatelů hazardních her

Hlavním opatřením by měla být kontrola ze strany obsluhy, která by měla zabezpečit, aby nezletilí nemohli vstoupit do herních zařízení a ke hracím automatům.

3.2.6 Prevence a média

V současné době mohou média být spíše vnímána jako zdroj problémů než jako prostředek prevence. Velká propagace hazardu v médiích přispívá k jeho rozšíření mezi lidmi. Vysoké finanční odměny za reklamu na hazard jsou silnou pohnutkou pro majitele médií, což vede k rozsáhlé propagaci. Problémem je, že média neposkytují konstruktivní přístupy k prevenci nebo řešení problémů spojených s hazardem.

3.2.7 Prevence a včasná intervence mezi hráči hazardních her

Účelem preventivních opatření, která jsou zaměřena na hráče hazardních her a jejich rodinné příslušníky, je zvýšit povědomí o nebezpečích spojených s hazardními hrami, odstranit nesprávné představy hráčů, posílit kontrolu nad jejich hráčským chováním a podporovat časnou identifikaci problémového hraní.⁵⁴

Řada opatření povinně realizovaných provozovateli hazardních her je ukotvena v zákoně č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, platný od 15.6.2016 a účinný od 1.1.2017, „*V roce 2020 nově spustilo ministerstvo financí Rejstřík fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách. K 31. 12. 2022 bylo evidováno celkem 328,9 tisíc osob zapsaných v rejstříku. Z tohoto počtu bylo 5528 zapsáno na vlastní žádost, ostatní osoby byly zapsány z moci úřední – především jde o 167,4 tisíc osob, vůči kterým byl vyhlášen úpadek, dále 121,3 tisíc osob pobírajících dávky v hmotné nouzi a 53,0 tisíc tzv. společně posuzovaných*

⁵³ NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc*. Praha: NCPZ, 1994. s.62-77. ISBN 80-86008-18-5.

⁵⁴ NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc*. Praha: NCPZ, 1994. s.62-77. ISBN 80-86008-18-5.

osob pro dávky. Pouze 68 osob bylo v rejstříku zapsáno z důvodu omezení a povinnosti zdržet se HH nebo z důvodu ochranného léčení.⁵⁵

3.3 Aktuální strategie a plány

„Politika v oblasti hazardního hraní je součástí politiky v oblasti závislostí, která od r. 2014 integruje témata legálních a nelegálních návykových látek a nelátkových závislostí. Hlavním strategickým dokumentem politiky v oblasti závislostí je Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 (Národní strategie 2019–2027), která byla schválena vládou v květnu 2019. 13 Na strategii navazují akční plány integrující všechna závislostní témata a pokrývající obvykle tříleté období.“⁵⁶

Během roku 2022 začala příprava plánu akce pro nadcházející období. Mezi hlavní témata, která jsou prioritou v Akčním plánu politiky v oblasti závislostí na léta 2023–2025, patří:

- prevence a léčba závislostí
- mít regulovaný trh s návykovými látkami
- účinný sběr daní s ohledem na rizikovost výrobků s potenciálem závislosti
- snížení negativních účinků krize na Ukrajině na situaci s ohledem na závislosti v ČR⁵⁷

Cílem v oblasti prevence a léčby závislostí spojených s hazardním hraním je dostatečně zabezpečit síť adiktologických služeb a intervencí, zejména pro jedince ohrožené vznikem problémů v této oblasti. Snahou je financovat preventivní a léčebné opatření, a také snižovat škody způsobené hazardním hraním na jednotlivce i společnost prostřednictvím příjmů z daně z hazardních her.

U regulace hazardních her je cílem stanovit ekonomická a marketingová pravidla pro jednotlivé produkty s potenciálem závislosti, která zohlední jejich škodlivost a riziko pro

⁵⁵ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

⁵⁶ Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

⁵⁷ Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

společnost. Tímto způsobem by regulace měla brát v úvahu různá rizika spojená s jednotlivými druhy hazardních her a prostředí, ve kterém jsou tyto hry provozovány. Efektivní vymáhání práva by mělo omezit dostupnost produktů s potenciálem závislosti, včetně hazardních her, zejména v nelegálních kamenných provozovnách, a také by mělo omezit nelegální nabídku hazardních her online.⁵⁸

Za vytváření a provádění národní politiky v oblasti závislostí je odpovědná vláda České republiky. K tomuto účelu byla vládou ustavena funkce národního koordinátora pro protidrogovou politiku. Rada vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí funguje jako poradní a koordinační orgán vlády v těchto otázkách. Problematika hazardních her je rovněž zahrnuta do krajských a obecních politik v oblasti závislostí. Strategické dokumenty krajů týkající se závislostí obsahují též problematiku hazardních her ve všech krajích kromě Středočeského.⁵⁹

3.4 Ohrožené skupiny

Mezi ohrožené skupiny patologického hráčství patří hlavně mladiství, lidé s rizikovou profesí a nebo ti, bez zaměstnání či neúspěšní lidé v životě.

3.4.1 Mladiství

Obvykle se jedná o studenty středních škol, kteří dosáhli zletilosti, jsou často motivováni k novým zkušenostem, zejména k získání peněz co nejrychleji, aby se osamostatnili a koupili si věci, na které rodiče obvykle neposkytují finanční prostředky a to bez pracovního úsilí. Pro některé z nich to představuje riziko a vzrušení, malé tajemství před rodiči. Nicméně v tomto období se děti nejrychleji adaptují na závislost. Tato věková skupina je nejvíce ohrožena vznikem závislosti na patologickém hráčství, která může v tomto mladém věku vzniknout během několika týdnů až měsíců.⁶⁰

⁵⁸ Akční plán realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/akcni-plan-realizace-narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2021--178678/

⁵⁹ Akční plán realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/akcni-plan-realizace-narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2021--178678/

⁶⁰ WILLIAMS, Robert. J., WESTOVÁ, Beverly. L., SIMPSON, Robert. I., *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. s.56-61 ISBN 978-80-7440-096-4.

3.4.2 Rizikové profese

Jedná se o pracovníky kasin a heren, kteří jsou neustále vystaveni hazardu. Patří sem zejména servírky, číšníci, krupiéři, zaměstnanci státního dozoru nad hazardem a obsluhující personál hracích automatů.

3.4.3 Lidé bez zaměstnání, neúspěšní lidé ve škole nebo práci

Tito lidé jsou vystaveni velkému riziku spojenému s hazardními hrami. Snaží se tím získat peníze, které nezískali v pracovním prostředí. Často také usilují o zvýšení svého sebevědomí a potvrzení svých schopností před sebou i před ostatními. Následky u této ohrožené skupiny lidí bývají často fatální.⁶¹

4 Léčba patologického hráčství

V dnešní době existují různé přístupy k léčbě patologického hráčství. Pokud se jedná pouze o hráčství, může být účinná hlavně ambulantní léčba. Avšak pokud je hráčství již tak vážné, že představuje nebezpečí pro sebe i pro své okolí (například trestnou činností, sebevražednými pokusy), volí se ústavní léčbu. Je vhodné kombinovat léčbu s pomocí nestátních neziskových organizací, krizových center nebo různých poraden. Důležitá je i následná léčba po ukončení ústavní péče, protože po vyléčení mohou zůstat nedořešené problémy a zdravotní či psychické obtíže, které je třeba řešit.

V průběhu let 2020 a 2021 měla pandemie COVID-19 výrazný dopad na dostupnost a poskytování služeb pro osoby trpící hráčskou poruchou a jejich blízké. Hlavně skupinové aktivity byly ovlivněny opatřeními omezujícími sociální kontakty, což vedlo k přesunu těchto aktivit na internet. V roce 2022 již byly služby poskytovány bez omezení.⁶²

Informace o poskytované ambulantní i lůžkové zdravotní péči poskytují data zdravotních pojišťoven, která jsou dostupná z Národního registru hrazených zdravotních služeb. Tento registr je spravován Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS ČR). V roce 2022 bylo celkem 1 161 pacientů s hlavní nebo vedlejší diagnózou patologického

⁶¹ WILLIAMS, Robert. J., WESTOVÁ, Beverly. L., SIMPSON, Robert. I., *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. s.56-61 ISBN 978-80-7440-096-4.

⁶² Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

hráčství léčeno v oboru psychiatrie a adiktologie, z toho 846 osob v ambulantní péči a 315 osob na lůžkových odděleních.

Co se týče hospitalizace, v roce 2022 bylo celkem 315 osob hospitalizováno v zařízeních zaměřených na psychiatrii a adiktologii kvůli hráčské poruše. Celkový počet osob léčených závislostí na hazardním hraní ve všech zařízeních, bez ohledu na specializaci, činil 455 osob. Dlouhodobě se zvyšuje podíl žen v rezidenčních léčebných zařízeních, který v roce 2022 dosáhl 12,1 %.⁶³

4.1 Typy léčby

Mezi nejčastější druhy léčby patří ambulantní a ústavní léčba.

4.1.1 Ambulantní léčba

Pokud není hráčství spojeno s jiným druhem závislosti, je možné hledat řešení prostřednictvím ambulantní léčby. Hráč navštěvuje terapeutické sezení, která se obvykle provádějí v poradnách. Terapie mohou probíhat individuálně nebo ve skupině. Existují speciální skupiny pro hráče, ale často jsou hráči léčeni společně s lidmi trpícími jinými typy závislostí. Důvodem je podobnost rysů hráčství a také podobné příčiny, důsledky a preventivní opatření. Ambulantní léčba je také používána k léčbě po ukončení pobytu v ústavním zařízení. Může být kombinována s poradenskými službami, psychoterapií a podpůrnými službami poskytovanými různými nestátními neziskovými organizacemi. Při léčbě se nezapomíná ani na ostatní členy rodiny.⁶⁴

4.1.2 Ústavní léčba

Pokud je závislost již v pokročilé fázi a není možné ji úspěšně řešit pomocí ambulantní péče, je závislá osoba umístěna do ústavní léčby. Patologičtí hráči jsou často umístěni společně s lidmi trpícími jinými typy závislostí. Využívají se podobné léčebné postupy. Klíčovým prvkem je změna životního stylu klienta, práce s motivací, sebeovládáním a přehodnocení jeho priorit. Léčebný cyklus trvá 12 týdnů. Klient se do léčby přihlašuje dobrovolně, ale v případě, že je například nebezpečný pro sebe sama, může být tato léčba nařízena.⁶⁵

⁶³ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

⁶⁴ FROUZOVÁ, M. *Závislost na procesech*. In K. Kalina, *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada Publishing, 2008. s.237-252 ISBN 978-80-247-1411-0.

⁶⁵ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s. 96-104 ISBN 978-80-262-0009-3.

Během pobytu v psychiatrickém léčebném zařízení platí pevně stanovený řád. Pávilon je uzavřený a návštěvy jsou povoleny pouze v určitých hodinách v týdnu. Pro závislé osoby existuje systém bodového hodnocení, kde jsou všechny jejich akce hodnoceny - buď pozitivně nebo negativně. Za pozitivní body získávají různé výhody, jako je volná vycházka nebo víkend s rodinou. Naopak za negativní body jsou stanoveny sankce, jako je například zákaz vycházky. Tento systém bodování je pro závislé osoby silným motivačním faktorem. V rámci léčby se provádějí různé aktivity, aby závislé osoby mohly najít koníčky pro svůj budoucí život, motivovat se k práci, být zodpovědné a naplňovat svůj život smysluplně.

Po absolvování ústavní léčby je důležité pokračovat v ambulantní léčbě a tak udržovat svou abstinenci. Proces léčby není jednorázovou událostí, ale dlouhodobým závazkem. Udržení abstinence často vyžaduje zásadní a trvalé změny ve způsobu života.⁶⁶

4.2 Léčba a hráči

Hráči mají problémy se vstupem do léčby kvůli překážkám ze své strany. Často cítí stud a strach, například obavami ze selhání, což jim brání přiznat si ztrátu kontroly nad svým hraním. Také se bojí ukončení hraní, protože se spoléhají na hru k řešení úzkostných nebo depresivních stavů. Strach mají i z odmítnutí ze strany rodiny a blízkých po oznámení svých problémů.

Informace o zkušenostech hráčů s léčbou problematického hraní jsou k dispozici z výzkumu "Patologičtí hráči v léčbě" prováděného Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti. Z dat z roku 2021 vyplývá, že 45,4 % osob v léčbě pro problém s hraním již absolvovalo léčbu opakovaně. Celkem 87 % těchto osob v léčbě se někdy pokusilo omezit své hraní nebo s ním přestat bez odborné pomoci. Nejčastějšími důvody pro vyhledání odborné pomoci byly problémy ve vztazích s blízkými, finanční obtíže a následně problémy v oblasti duševního zdraví, což odpovídá trendům z minulých let.⁶⁷

⁶⁶ NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard*. Praha: Portál, 2011. s. 96-104 ISBN 978-80-262-0009-3.

⁶⁷ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf

5 Praktická část

Praktickou část autor vypracovává na základě svého kvantitativního výzkumu za pomoci dotazníkového šetření. Dotazníky byly předávány v tištěné podobě, kdy jejich vyplňování bylo zcela anonymní, aby byla ochráněna identita dotazovaného. Jako cílová skupina byli vybráni hráči, kteří mají s hazardem zkušenosti a sami ho provozují. Dotazník byl rozdán na pobočkách sázkových kanceláří v Českých Budějovicích a v kasinech v Plané u Českých Budějovic.

5.1 Stanovení cílů a hypotéz

Primárním cílem bakalářské práce je zjistit, z jakých důvodů dochází k opakovanému hráčství a zda ústavní léčba vede ke snížení opakovaného hráčství. Vedlejším cílem práce je zhodnocení současného stavu problematiky patologického hráčství a stanovení možných preventivních aktivit a opatření ve zkoumané oblasti. Také jsou stanoveny dvě hypotézy, které výzkumná část buď potvrdí či vyvrátí.

Stanovené hypotézy:

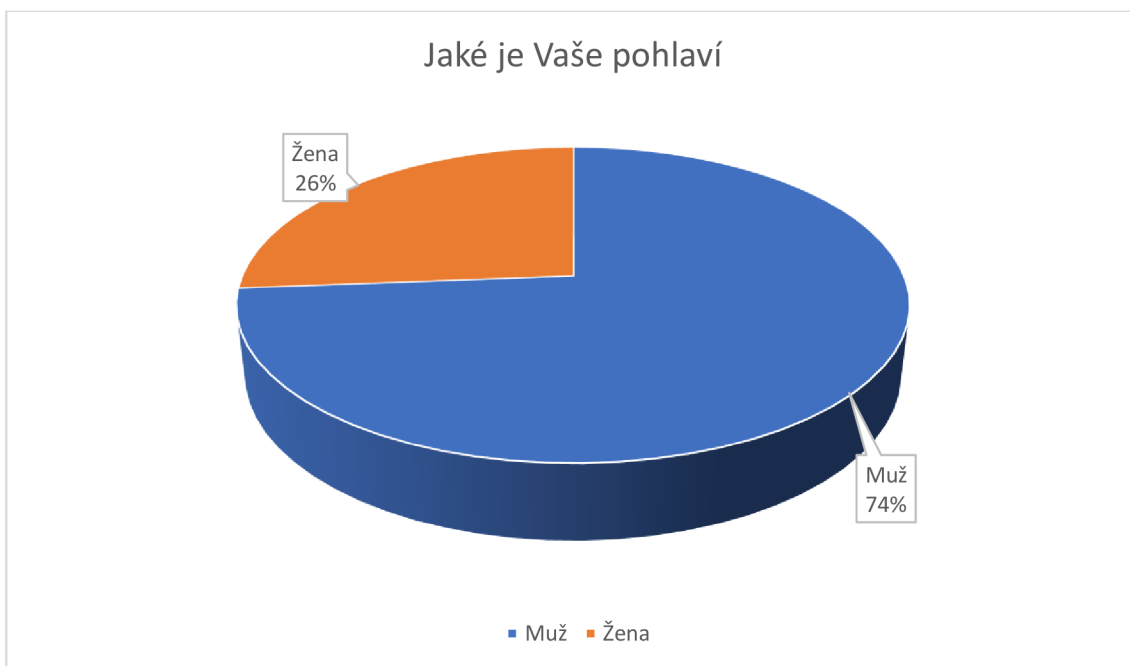
Hypotéza č.1: Více než 50% hráčů se ve svém životě pokusilo s hazardem přestat.

Hypotéza č.2: Nejčastější hráči jsou lidé se základním vzděláním.

5.2 Dotazníkové šetření

Souhrnný počet respondentů, kteří se do výzkumu zapojili, je 125. Z celkového počtu muselo být 7 odpovědí vyřazeno, jelikož byl dotazník špatně vyplněn. Dotazník obsahuje celkem 17 uzavřených otázek, kde ke každé otázce byla možná pouze jedna odpověď.

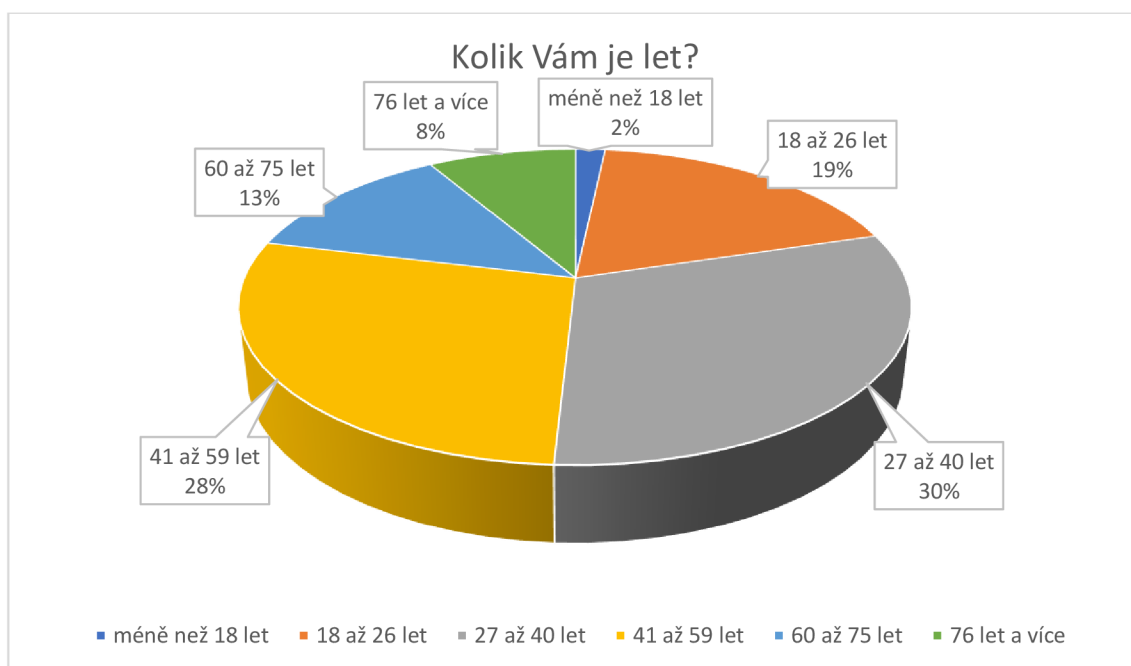
Graf 1 Otázka č. 1: **Jaké je Vaše pohlaví?**

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 1 zjišťuje, jaké pohlaví u respondentů převládá. Celkem tak odpovídalo 83 mužů a 31 žen. V procentuálním rozložení to činí 74% mužů a 26% žen.

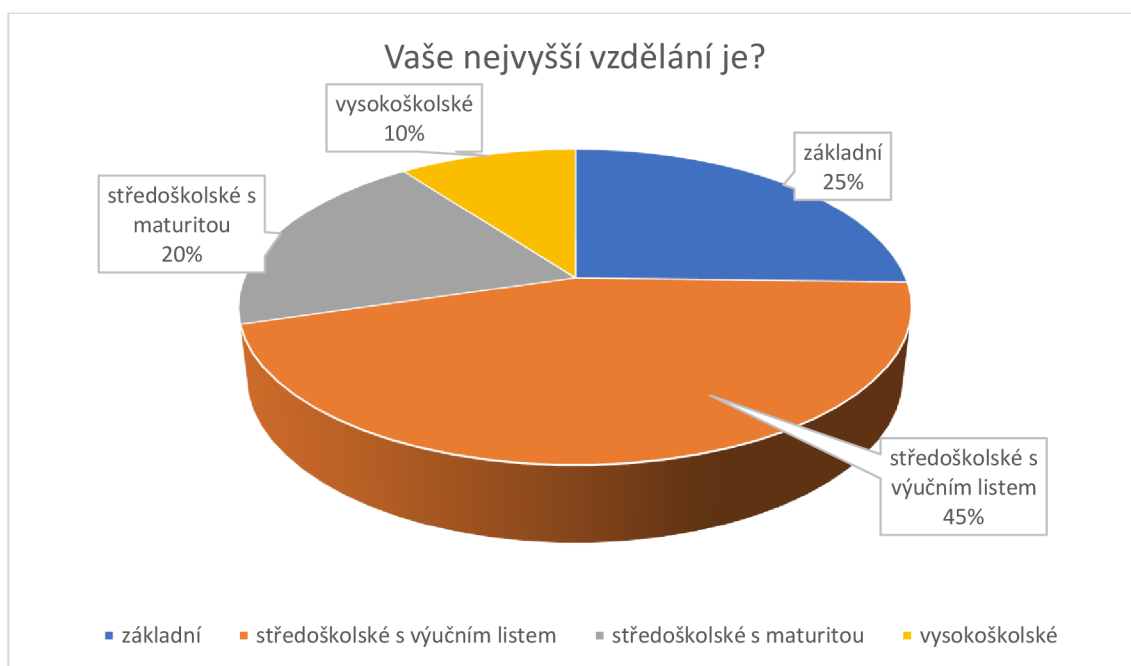
Graf 2 Otázka č.2 : **Kolik Vám je let?**

Zdroj: vlastní zpracování

Ve druhé otázce byl zkoumán věk tázaných. Ačkoliv osobám mladším 18 let jsou hazardní hry zakázány, 2 respondenti tak odpověděli. Další skupinu, která je ve věku mezi 18 a 26 lety, čítalo 22 lidí, což je 19%. Mezi tyto lidi patří ještě stále studenti, čerství absolventi nebo lidé pár let po škole. Nejzastoupenější jsou lidé mezi 27 až 40 lety, celkem 36 lidí (30%) a mezi 41 až 59 lety, těchto lidí bylo 33 (28%). Jedná se tedy o lidi v nejproduktivnějším pracovním věku. Lidé mezi 60 až 75 lety tvoří 15 respondentů (13%). Poslední skupinou jsou lidé ve věku 76 let a více, kterých bylo 10 (8%).

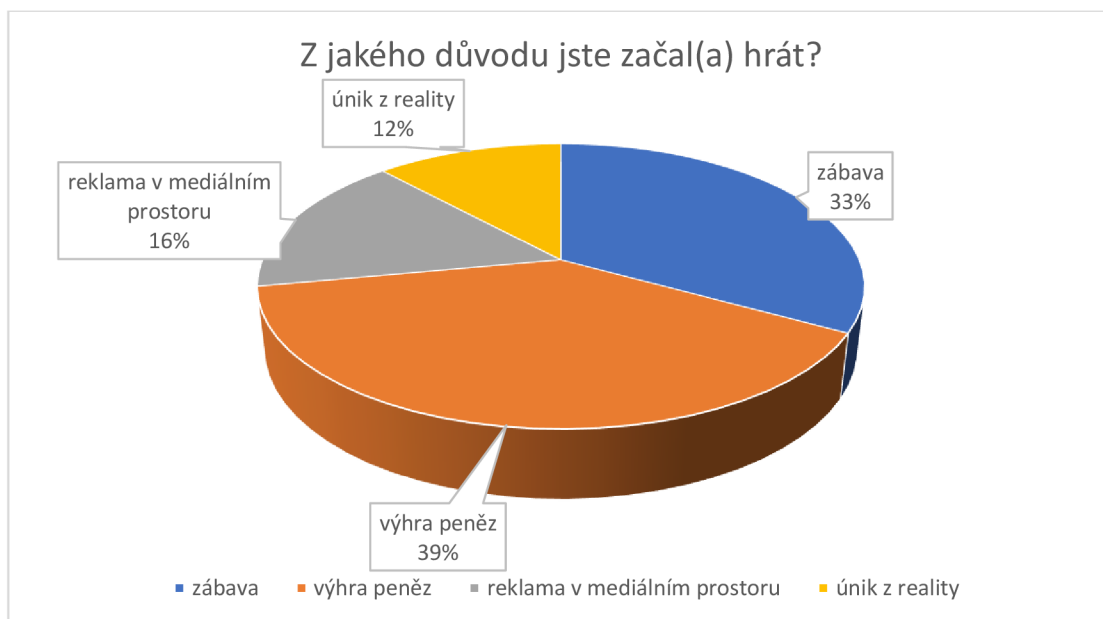
Graf 3 Otázka č.3: **Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je?**

Zdroj: vlastní zpracování

Touto otázkou bylo vyhodnocováno, jaké nejvyšší vzdělání mají hráči dokončené. Nejvíce vyčnívá středoškolské s výučním listem, kterého dosáhlo 45% (53) respondentů. Následuje základní vzdělání, jenž má 25% (30) dotazovaných. Středoškolské s maturitou má 20% (23) hráčů. Jako poslední je vysokoškolské vzdělání s 10% (12). I mezi vysokoškoláky se tedy dají najít gambleři.

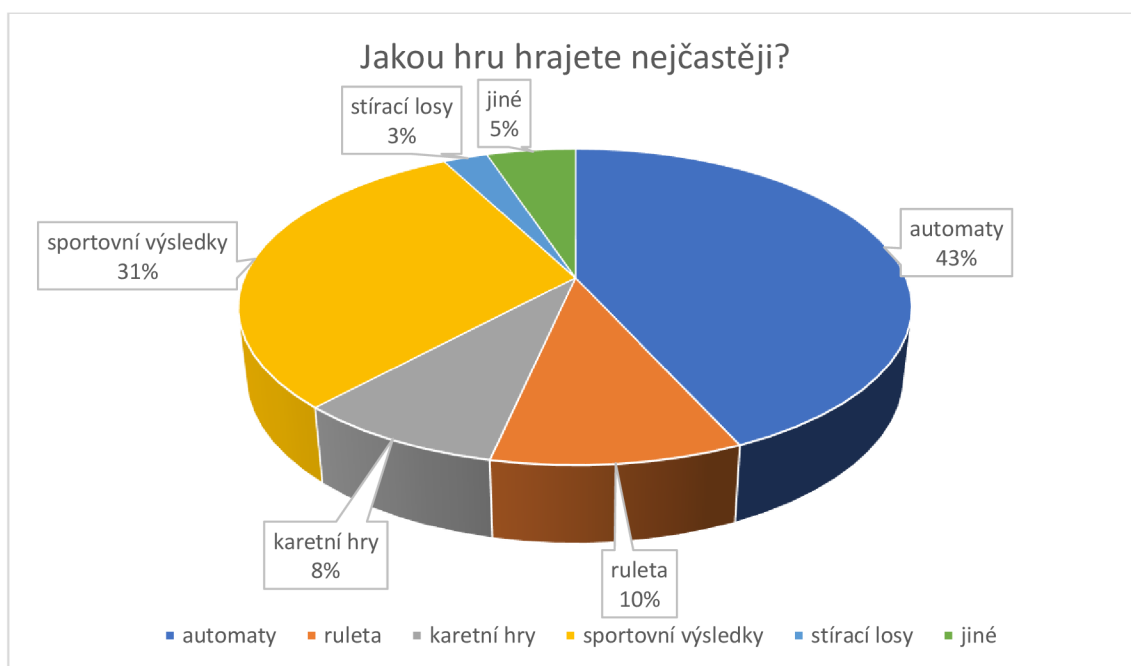
Graf 4 Otázka č.4: Z jakého důvodu jste začal(a) hrát?

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 4 se ptá na důvody, díky kterým hráči s gamblerstvím začali. Jako nejčastější možnost respondenti uvedli rychlou výhru peněz a to ve 39% (46) případech. Další byla zvolena zábava, která získala 33% (39). Po ní reklama v mediálním prostoru s 16% (19). Kvůli úniku z reality začalo hrát 12% (14) hráčů.

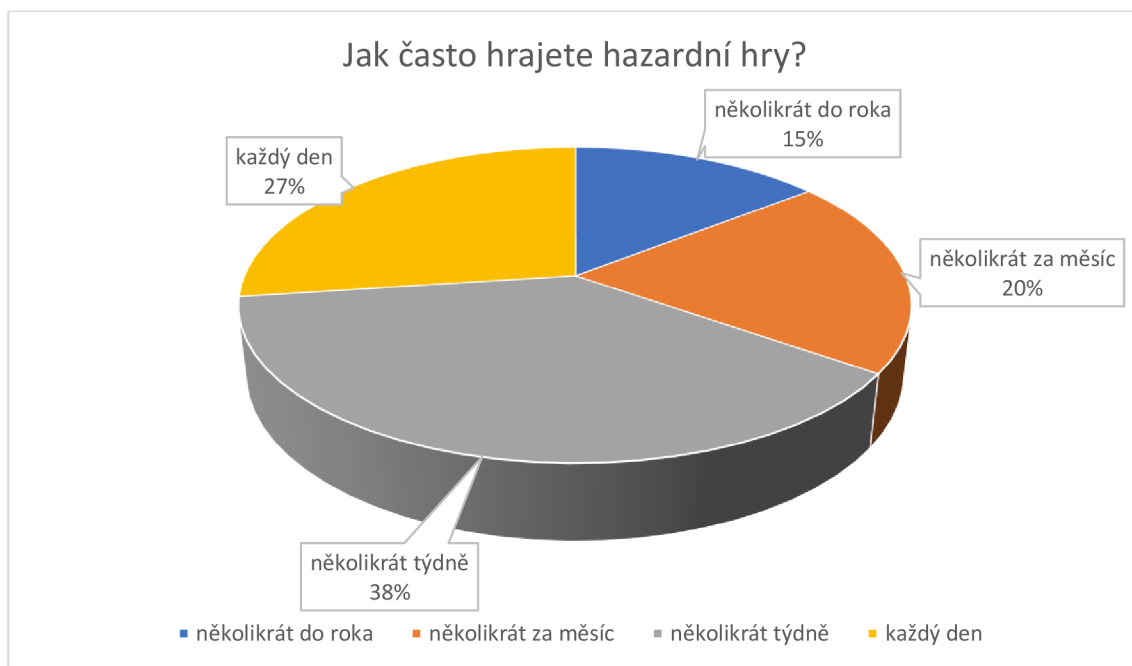
Graf 5 Otázka č.5: **Jakou hru hrajete nejčastěji?**

Zdroj: vlastní zpracování

Automaty se staly nejčastěji zvolenou odpovědí na 5 otázku, jelikož získaly 43% (51). Na druhém místě se nachází sportovní výsledky, jinak řečené jako kurzové sázky s 31% a celkem 36 respondenty. Následuje ruleta s 10% (12) a karetní hry, do níž nejčastěji patří poker či blackjack s 10 body (8%). Nejméně tak získaly stírací losy s 3 odpověďmi (3%) a jiné hry s 5% (6).

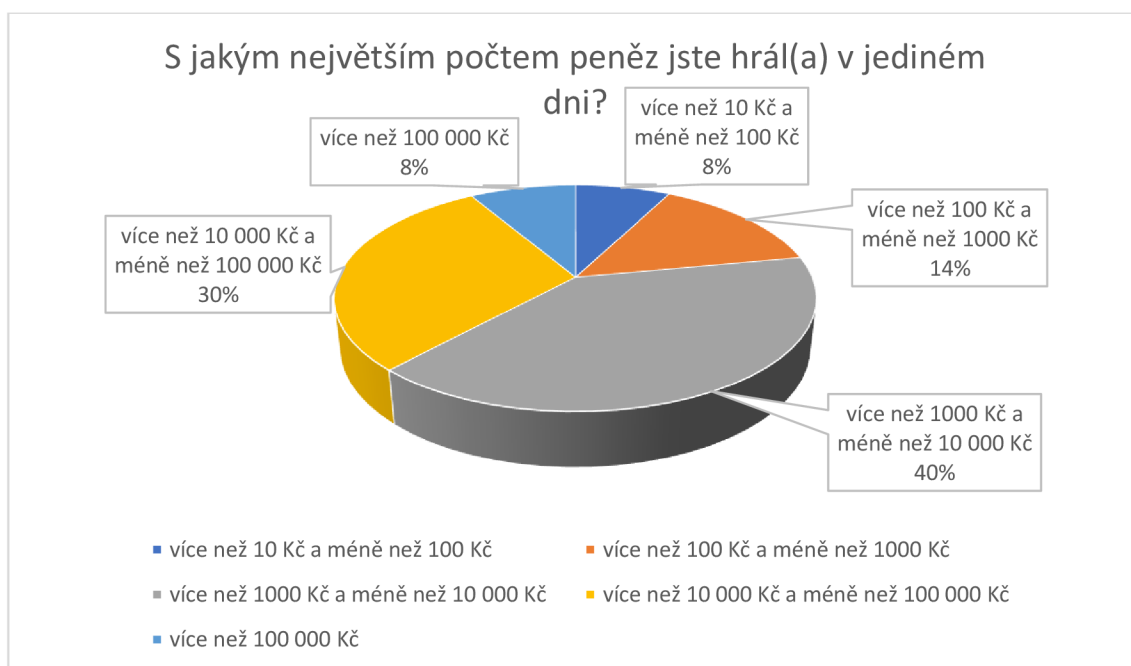
Graf 6 Otázka č.6: **Jak často hraje hazardní hry?**

Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky respondenti odpovídali na četnost jejich hraní. Celkem 17 (15%) z nich hraje hazardní hry několikrát do roka. Několikrát za měsíc se k nim dostane 24 (20%) hráčů. 45 (38%) osob hraje hry několikrát týdně. Každý den pak dokonce 32 (27%) hráčů.

Graf 7 Otázka č.7: S jakým největším počtem peněz jste hrál(a) v jediném dni?

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka zkoumala, s jakým nejvyšším obnosem peněz daný hráč v jediném dni disponoval. 40%, což je 47 tázaných, v jeden den hrálo s více než 1000 korunami a méně než s 10 000 korunami. S více než 10 000 Kč a s méně než 100 000 Kč nakládalo celkem 35 hráčů (30%). Zde se už jedná o velmi vysokou částku. S ještě vyšší částkou než 100 000 korun hrálo 10 hráčů (8%). Více než 100 a méně než 1000 korun mělo v hazardní hře vloženo 17 respondentů (14%). V této oblasti se symbolickou částkou mezi 10 a 100 korunami hrálo 9 hráčů (8%).

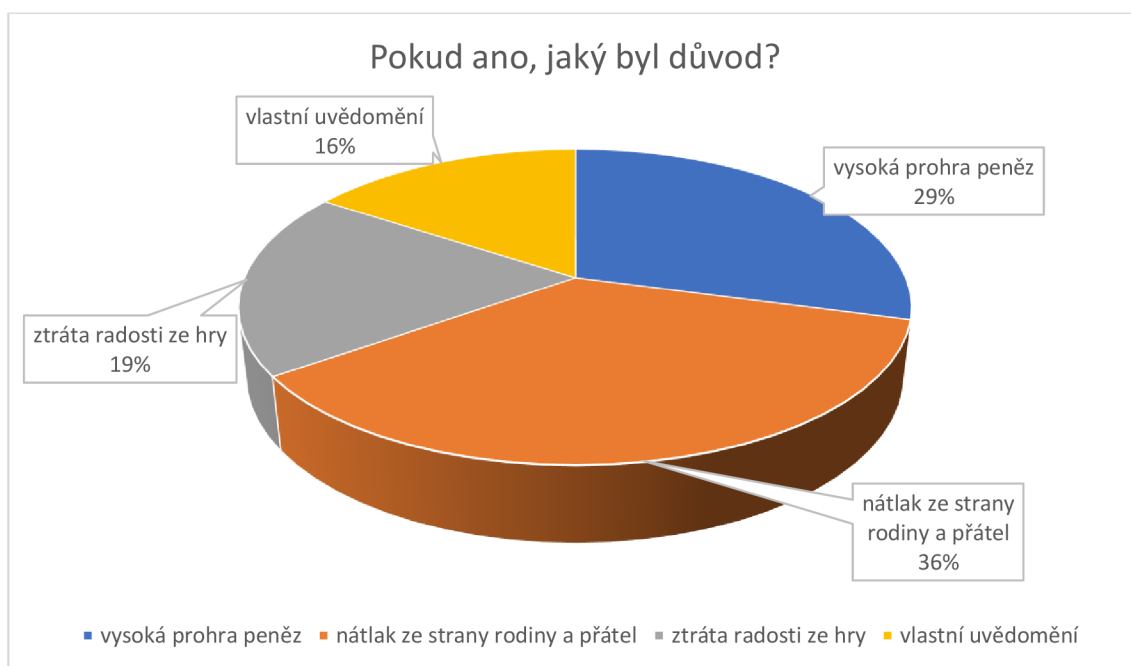
Graf 8 Otázka č. 8 – **Zkusil(a) jste někdy s hraním přestat?**

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 89 hráčů, odpovídající 75%, se někdy pokusilo s hráčstvím přestat. Naopak 29 z nich hraje neustále, jedná se o 25% z dotázaných.

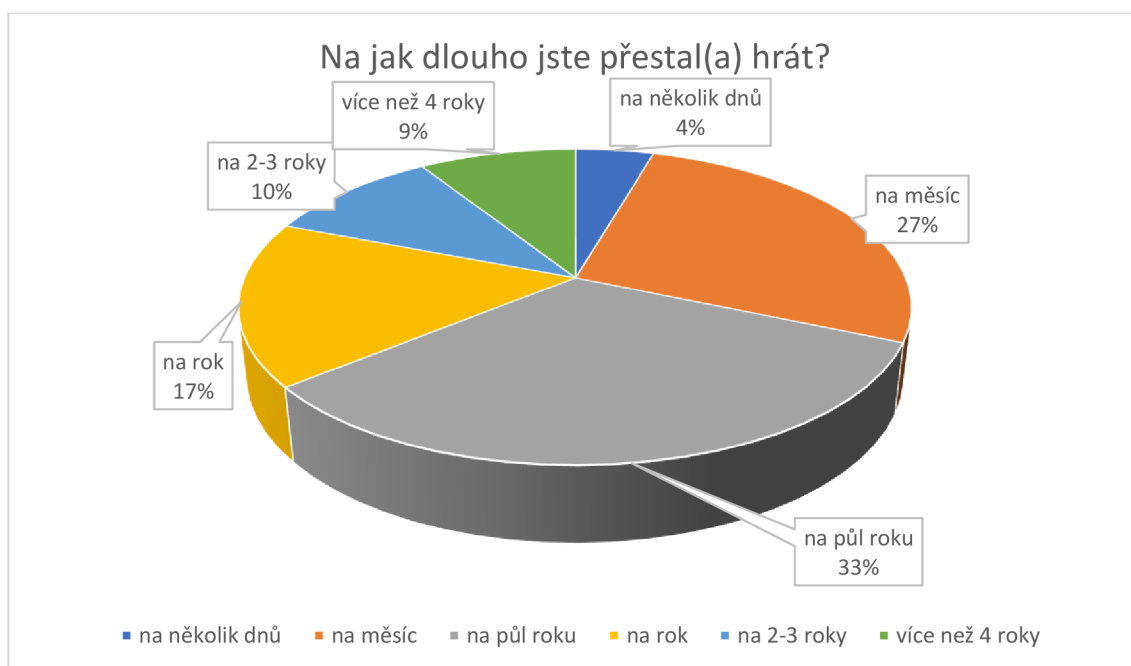
Graf 9 Otázka č.9 Pokud ano, jaký byl důvod?

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázky č.9, 10 a 11 odpovídali pouze ti, kteří na otázku č.8 odpověděli ano. Jedná se o 89 hráčů. Autor zde chtěl vědět, z jakých důvodů hráči nejčastěji přestávají. 14 z nich (16%) přestalo díky vlastnímu uvědomění. Dalších 17 (19%) hráčů ztratilo radost ze hry. Pro 26 (29%) hráčů to bylo kvůli vysoké prohře peněz, která pro ně v danou chvíli byla již příliš. Nejčastějším důvodem se zde stal nátlak ze strany rodiny a přítel, jenž zvolilo celkem 32 hráčů (36%).

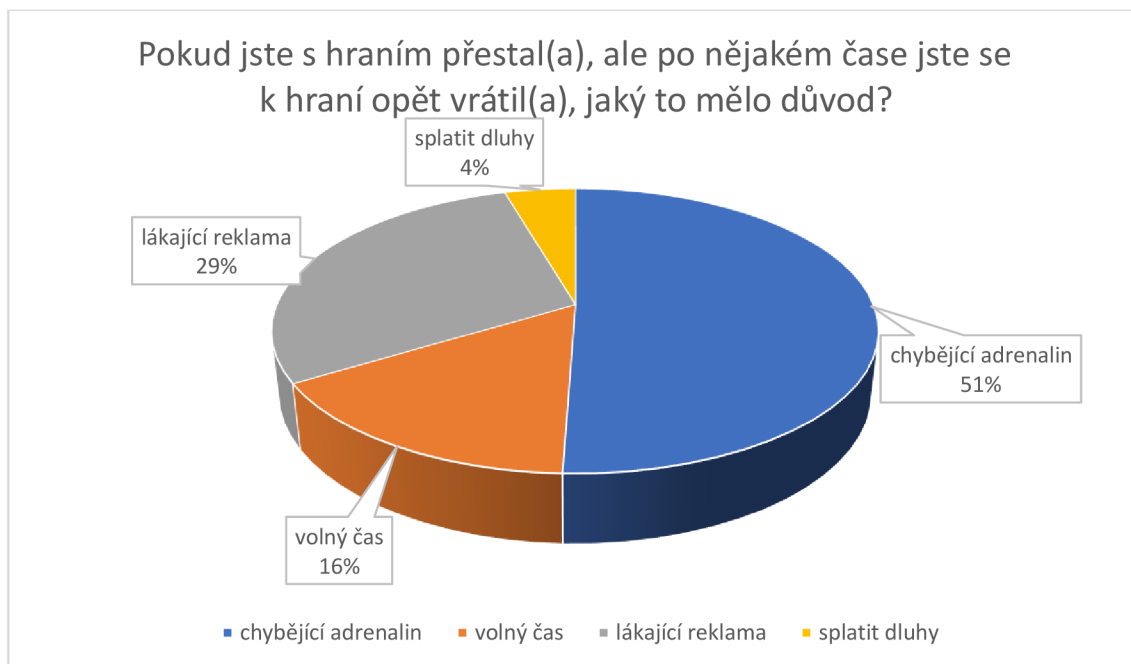
Graf 10 Otázka č. 10: **Na jak dlouho jste přestal(a) hrát?**

Zdroj: vlastní zpracování

Velice důležité bylo zjistit, na jak dlouho hráči přibližně přestávají hrát, než se v drtivé většině případů k hraní zase vrátí. 29 (33%) respondentů přestalo hrát na půl roku. O něco méně z nich a to 24 (27%) se ke hře nevrátilo měsíc. Na celý rok to ukončilo 15 (17%) hráčů. 2 až 3 roky se povedlo nehrát 9 (10%) z nich. Dokonce více než 4 roky přestalo 8 (9%) hráčů. Na několik dní skončili 4 (4%) dotazovaní.

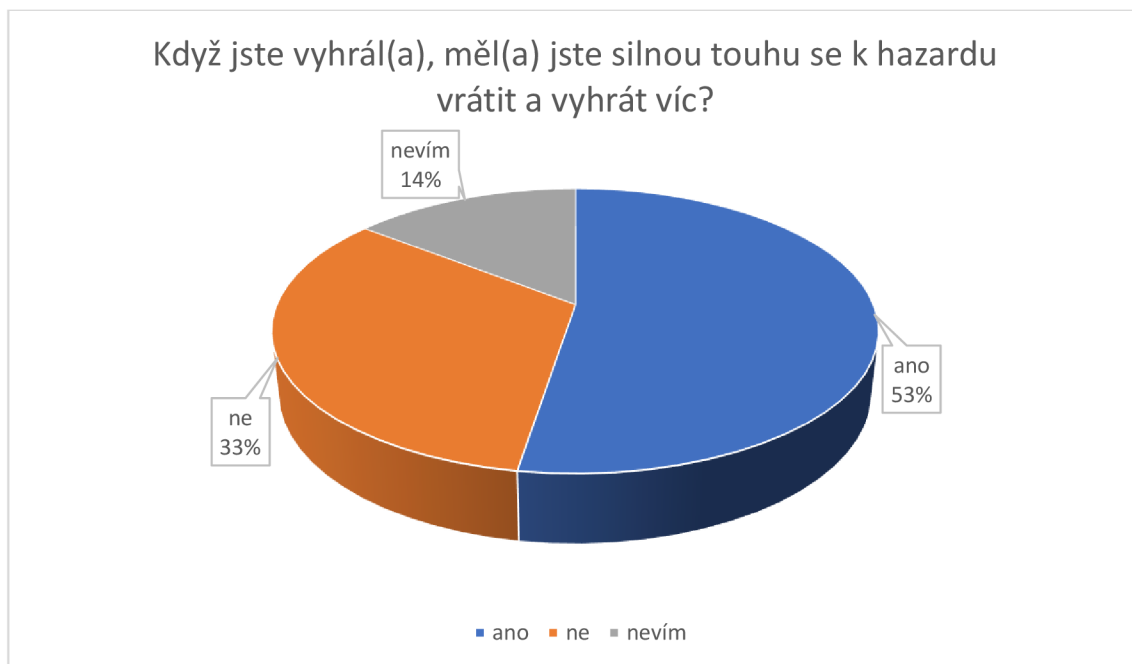
Graf 11 Otázka č.11 **Pokud jste s hraním přestal(a), ale po nějakém čase jste se k hraní opět vrátil(a), jaký to mělo důvod?**

Zdroj: vlastní zpracování

Pro autora této práce nejdůležitější otázka, z jakého důvodu se hráči po přestávce k hraní opět vrací. Celkem 45 respondentů, rovná se 51%, se k hraní vrátilo z důvodu chybějícího adrenalinu, který jim hraní poskytuje. Dalších 26 (29%) tázaných zpět přilákala lákající reklama, která se objevuje velice často. 16%, což je 14 hráčů, neví co s volným časem, který jim život nabízí. Splatit dluhy se pomocí hazardu pokusili 4 hráči.

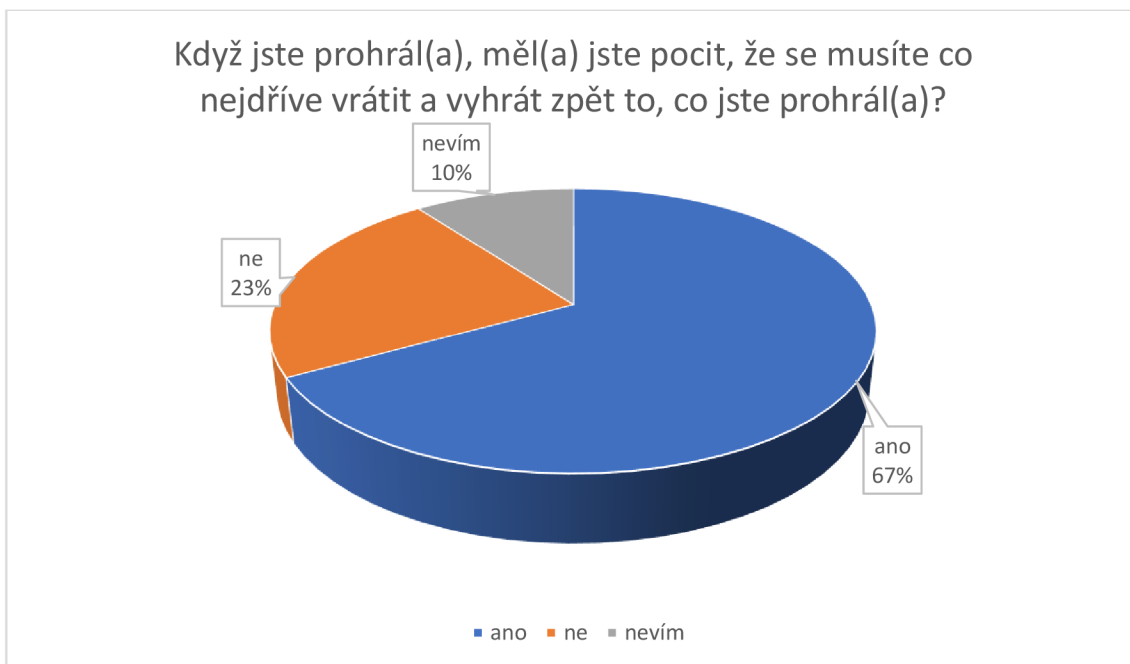
Graf 12 Otázka č. 12: **Když jste vyhrál(a), měl(a) jste silnou touhu se k hazardu vrátit a vyhrát víc?**

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka zjišťovala, zda u hráčích nastává po výhře touha, že jim štěstí přeje a určitě tak budou ve vyhrávání pokračovat i nadále. Pro 53% (62) respondentů to opravdu platilo. Naopak u 33% (39) hráčů nejspíš zůstala tato touha skryta. 14% (17) z nich neví, jestli u nich tato zkušenost po výhře nastala.

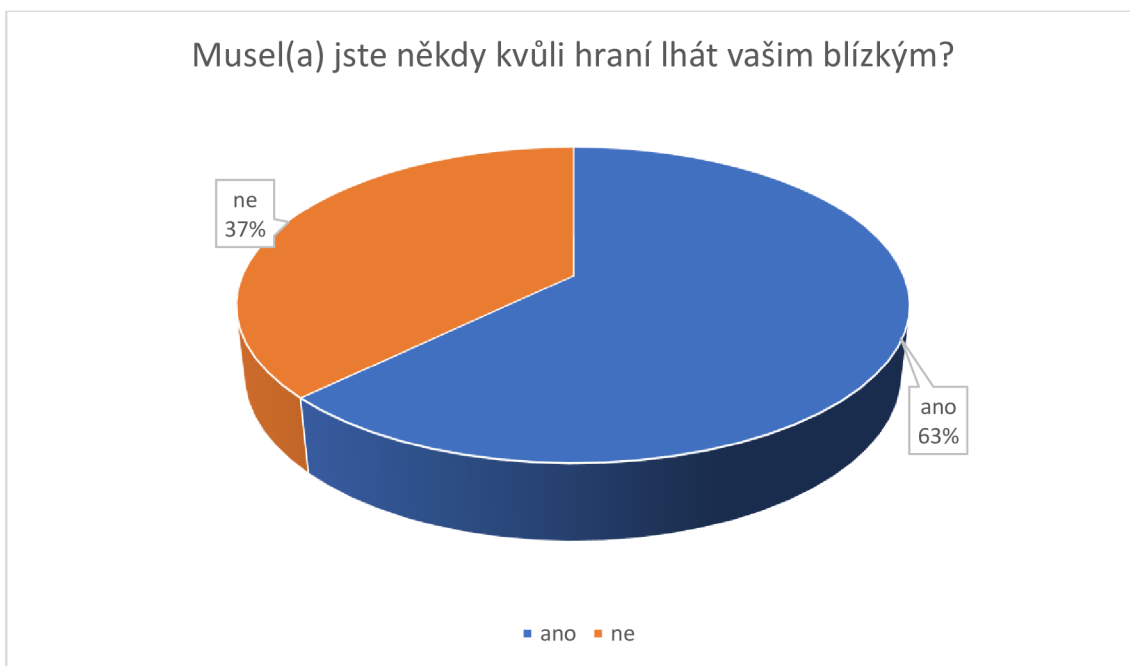
Graf 13 Otázka č. 13: **Když jste prohrál(a), měl(a) jste pocit, že se musíte co nejdříve vrátit a vyhrát zpět to, co jste prohrál(a)?**

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 13 se zabývá tím, zda hráči po prohře svých peněz dostanou pocit, že musí okamžitě vyhrát ztracené peníze zpět. U 79 hráčů, což činí 67%, se tento pocit potvrzuje. Dost často tím vzniká nezastavitelná spirála, do které hráč spadne. Pro 27 hráčů (23%) toto neplatí. Dalších 12 tázaných (10%) neví, zda takový pocit po prohře vůbec měli.

Graf 14 Otázka č.14: **Musel(a) jste někdy kvůli hraní lhát vašim blízkým?**

Zdroj: vlastní zpracování

Lhaní svým blízkým je velice častá věc u hráčů, což také potvrzují odpovědi na tuto otázku. Celkem 63% (74) dotázaných muselo někdy svým blízkým zalhat. 37% (44) hráčů se do této situace nedostalo.

Graf 15 Otázka č.15: **Půjčil(a) jste si kvůli hazardu peníze?**

Zdroj: vlastní zpracování

Touto otázkou autor zkoumá, zda si hráči k hazardu peníze půjčují, když jim ty našetřené dojdou, ale oni chtějí hrát dál. U 69 (58%) hráčů tato situace nastala a tak byli nuceni si peníze vypůjčit. 49 (42%) respondentům na hraní stačilo jejich vlastní konto.

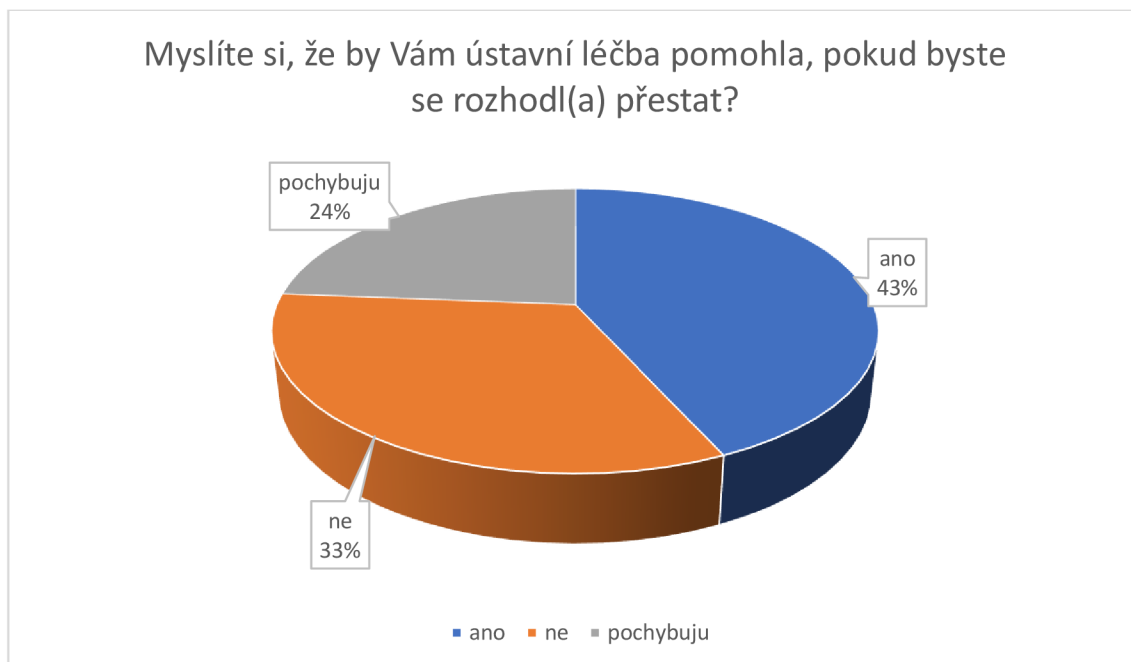
Graf 16 Otázka č.16: **Rozhodl(a) jste se kvůli hraní vyhledat odbornou pomoc?**

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 16 se respondentů ptala, zda se kvůli hraní rozhodli vyhledat odbornou pomoc. Drtivá většina dotázaných, což je 90 hráčů a celkem 76% se o pomoc nezajímalo. U 28 (24%) hráčů k vyhledání odborné pomoci došlo.

Graf 17 Otázka č.17: **Myslíte si, že by Vám ústavní léčba pomohla, pokud byste se rozhodl(a) přestat?**

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka dotazníku byla hypotetická, zda si hráči myslí, že by jim konkrétně ústavní léčba pomohla přestat se k hráčství vracet. 43% (51) respondentů si myslí, že by jim tato léčba pomohla. Proti schopnosti se touto léčbou vyléčit je 33% (39) hráčů a dalších 24% (28) o tom pochybuje.

5.3 Vyhodnocení šetření a hypotéz

Hypotéza č.1: Více než 50% hráčů se ve svém životě pokusilo s hazardem přestat.

Výsledek: K vyhodnocení hypotézy č.1 sloužila otázka č.8, která tuto hypotéza potvrdila, jelikož podle grafu č.8 se o přestání s hazardem pokusilo 75% dotazovaných.

Hypotéza č.2: Nejčastější hráči jsou lidé se základním vzděláním.

Výsledek: Tato hypotéza byla za pomoci otázky č.3 vyvrácena, protože nejčastějšími hráči jsou se 45% lidé se středoškolským vzděláním s výučním listem. Lidé se základním vzděláním byli mezi respondenty obsaženi 25%.

Na primární cíl práce z jakých důvodů dochází k opakovanému hráčství pomohlo především dotazníkové šetření. Nejčastějším důvodem, proč se hráči k hraní vracejí je chybějící adrenalin, který jim pocit gamblerství nabízí. Jedná se o velmi vzrušující pocit, který je velice těžko něčím nahraditelný. Například u kurzových sázek jim to velmi často pomáhá s tím být ještě více v daném zápase, aby prožitek z něj byl ještě intenzivnější. Světélkující automaty dokážou nalákat nejednoho člověka, zvláště když jim při prvních pár příležitostech automat nadělí nějakou pěknou výhru, čímž hráč získá naději, že takhle štědrý bude určitě pokaždé a velice rychle tak vydělají peníze.

Jako další je lákaví reklama, která se zvláště v dnešní online době objevuje na každém rohu. Nešetří jí ani média v televizích, jelikož být sponzor pořadu se snaží být snad každá sázková kancelář či loterijní hry od Sazky. Plno lidí je tak s reklamou v kontaktu téměř každý den a při chybějící výplni volného času tak k hraní může zcela jednoduše sklouznout, zvláště když díky mobilnímu telefonu a internetu může hrát každou hru, na jakou si jen vzpomene.

Dostatek volného času je další možností, kdy se hráč k hraní často vrací. Každý člověk ve svém životě potřebuje nějaké rozptýlení a když například tráví hodně času doma a nudí se, proč znovu nepokusit štěstěnu a něco málo si nepřivydělat. Dost často to také pomáhá k úniku z reality, jelikož při hraní se velice často ztrácí pojem o čase a dají se tak tím zažehnat chmurné myšlenky, které sem tam přijdou téměř na každého.

Největší důvod, proč hráči začínají a ve hře stále pokračují i když prohrávají, je vidina opravdu rychlého výtělu peněz, jenž hráče provází po celou dobu hraní. Přece jen bez nějaké větší námahy za pomoci pár kliknutí přijít k jakémukoliv přivýtělu je snem většiny lidí. Po rychlé registraci u některé ze sázkových kanceláří se to může stát i realitou. Jejich aplikace v dnešní době nabízí veškerou herní zábavu, ovšem realita je poněkud jiná.

Každým rokem se hranice Čechy prosázených peněz posouvá a nebylo by žádným překvapením, pokud by v roce 2024 padla částka 1 bilionu korun, což je neuvěřitelné množství peněz.

Na otázku, zda ústavní léčba pomáhá ve snižování opakovaného hráčství je velice těžké odpovědět. K této léčbě dochází až poté, co nezabere léčba ambulantní a statistiky naznačují, že zkušenost hráčů s ústavní léčbou se rok od roku snižuje. Podle respondentů z dotazníkového šetření by jim tato léčba nejspíš pomohla, kdyby se k léčení odhodlali.

5.4 Navrhovaná řešení

V rámci navrhovaných preventivních opatření by autor jednoznačně zvolil omezení reklamy na hazardní hry v mediálním prostoru. Každá tato reklama sice musí obsahovat větu, že ministerstvo financí varuje, že na hraní hazardních her může vzniknout závislost, ale ta je napsaná tak malým písmem, že málokoho by mohla vůbec upozornit. V reklamách se ukazují velké cifry výher, které osoby snadno nalákají se o takovou výhru minimálně pokusit, čímž se z jedince stává hráč, jehož jedinou životní náplní se může stát vznikající adrenalin.

Autor velmi kvituje zavedení Rejstříku vyloučených osob, který zakázal hrát například lidem s exekucí, což takovým lidem může pomoci nezabředávat do ještě větších finančních problémů, ze kterých se rozhodně hraním hazardních her nedostanou. Bohužel je stále velice rozšířená možnost hrát na jméno někoho cizího, čímž se tento zákaz dá částečně obejít hlavně v online prostoru. Autor tak navrhuje, aby se ještě více kontrolovaly údaje, zda opravdu jde o správnou osobu. Tímto způsobem se nejčastěji k hraní dostávají i lidé mladší 18 let, jelikož například v kamenných pobočkách sázkových kanceláří obsluhující lidé identitu daného člověka neřeší.

Určitě by tak pomohly ještě častější kontroly ze strany ministerstva financí za pomoci státního dozoru celní správy na jednotlivých pobočkách, kde se hazardní hry provozují, čímž by provozovatelé museli dávat větší pozor u svých zaměstnanců, komu hraní umožňují.

Závěr

Patologické hráčství představuje závažnou formu závislosti na hazardních hrách. Cílem této práce bylo prozkoumat důvody, proč dochází k opakovanému hráčství, zhodnotit účinnost ústavní léčby, posoudit aktuální situaci a navrhnout preventivní opatření.

Hráči nejčastěji přestanou hrát na měsíc až jeden rok, kdy jako hlavní důvod uvádějí nátlak ze strany rodiny či přátel, jenž se zřejmě dá brát jako nejlepší způsob prevence, protože tito lidé mají na daného člověka největší vliv a právě na jejich upozornění se nejlépe uvědomuje, že hazard pro hráče není správnou volbou. Jako další důvody byly uvedeny ztráta radosti ze hry, vlastní uvědomení nebo také vysoká prohra peněz. Na to je ale velmi těžké spoléhat, protože touha po výhře vyhrát ještě víc a naopak po prohře co nejrychleji prohrané peníze získat zpět je u hráčů naprosto běžná.

Dotazníkové šetření pomohlo odhalit, že nejčastějším důvodem následného návratu k hazardní hře je chybějící adrenalin, který hazard ve vysokém měřítku poskytuje a v takové dávce ho lze jen velmi těžko nahradit. Řešením by tak mohly být alternativní způsoby trávení volného času, které by alespoň částečně pomohly touhu po adrenalinu uspokojit. Začít se tak věnovat nějaké fyzické aktivitě, která velmi často například v podobě sportu adrenalin kompenzuje.

Jako další a velmi závažný důvod vracení hráčů k hazardu jsou média a jejich nadměrná reklama, která se k hráčům neustále dostává i poté, co se s hraním rozhodli skončit. Stačí jim zapnout televizi a to obří lákadlo zkusit znovu štěstí je opět na světě. Sázkové společnosti mají tyto reklamy udělané opravdu velice lákavě, zvláště když jí člověku během jednoho pořadu o přestávkách několikrát připomenou. Autor se domnívá, že by Ministerstvo financí mělo tuto reklamu omezovat v mnohem větším měřítku než jen větou o tom, že na hraní může vzniknout závislost umístěnou někde v dolním rohu obrazovky minimalistickým písmem.

Ústavní léčba se obvykle provádí pomocí kombinace terapeutických přístupů, včetně psychoterapie, léčby závislostí a podpůrných programů, díky čemuž vede ke snížení opakovaného hráčství. Ovšem léčba jako taková je mezi hráči stále velmi málo využívána. Hráči si totiž většinou sami nepřiznají, že s hraním mají opravdový problém a tak vlastně nějakou léčbu vůbec nemusí podstupovat. Účinnost léčby tak závisí na motivaci daného jedince.

Během Covidu-19 se objem prosázených peněz díky uzavřením jednotlivých poboček, kde se dají hazardní hry provozovat, snížil. Ovšem v následujících letech začala celková částka opět stoupat, když se v roce 2023 dostala na rekordní sumu přesahující částku 870 miliard. Je tedy otázka, zda aktuální preventivní opatření vůči hazardu jsou dostatečná, jelikož s největší pravděpodobností bude výsledná částka v příštím roce atakovat hranici 1 bilionu korun. Podle autora jde o neuvěřitelnou sumu peněz, která sice díky zdanění pomáhá státnímu rozpočtu, čímž ale výčet pozitiv zřejmě končí.

Autor by jako první preventivní opatření navrhl jednoznačné snížení dostupné reklamy v mediálním prostoru. Jako sponzor pořadu se objevuje plno hazardních společností na programech, které může sledovat každá osoba včetně malých dětí, kterým se tak už od začátku života ukazují líbivé možnosti zbohatnutí, když si pouze vsadí. A to je podle autorova názoru jednoznačně špatně.

Jako další opatření by mohla pomoci celkově vyšší informovanost o tom, že například hrací automat vydá peníze pouze v takové procentuální výši, která je velmi mizivá. Jde sice o logickou věc, ovšem počet hráčů na této hře mluví o opaku, protože daný hráč si myslí, že zrovna on je ten vyvolený, komu automat nadělí výhru. Autor se tedy domnívá, že by procentuální šance na výhru měla být ukázána na nějakém příkladu ze života, která by hráče upozornila, že šance na výhru je opravdu minimální a hráč tam své peníze pouze prohraje.

Závěrem autor doufá, že tato práce pomůže k rozsáhlejší prevenci ve společnosti a celková problematika patologického hráčství se začne brát na ještě větší zřetel, jelikož objem peněz, který lidé do hazardu vkládají, se každý rok zvyšuje.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BÁRTLOVÁ, Sylva. Sociální patologie. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1998. 53 s. ISBN 80-701325-90.
2. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů. Praha: Grada Publishing, a. s. 2009 232 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
3. FROUZOVÁ, M. Závislost na procesech. In K. Kalina, Základy klinické adiktologie. Praha: Grada Publishing. 2008 283 s. ISBN 978-80-247-1411-0.
4. HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena. Psychologický slovník. Praha: Portál, 2000 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
5. CHVÍLA, Libor. Diagnóza patologického hráčství v závislosti na assesmentu problému hráčské vášně. Výzkumný projekt. Opava: PL, 1996. 145 s.
6. JEDLIČKA, Richard., KOŤA, Jaroslav. Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Praha: Karolinum, 1998. 169 s. ISBN 80-7184-555-8.
7. JÍLEK, Jiří. Ze závislosti do nezávislosti (spoluzávislí a nešťastní). 1. vydání. Praha: Roční období, 2008. 223 s. ISBN 978-80-85524-03-1.
8. KALINA, Karel. a kol. Drogy a drogové závislosti, mezioborový přístup, část 1, 2. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2003. 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
9. KOHOUT P. Jsem hazardní hráč, aneb zpověď gamblera. Praha : Grada Publishing 2000, 80 s. ISBN: 80-7169-958-6
10. MAIEROVÁ, Eva. Poruchy osobnosti a vztahová vazba u patologických hráčů. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 157 s. ISBN 978-80-244-4810-7.
11. MÜHLPACHER, Pavel. Sociální patologie. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 104 s. ISBN 80-210-2511-5.
12. NEŠPOR, Karel. Hazardní hra jako nemoc. Praha: NCPZ, 1994. 146 s. ISBN 80-86008-18-5.
13. NEŠPOR, Karel. Jak překonat hazard. Praha: Portál, 2011. 159 s. ISBN 978-80-262-0009-3.

14. POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. Patologické závislosti. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. 194 s. ISBN 80-86568-02-4.
15. PRUNNER, Pavel. Psychologie gamblerství aneb Sázka na štěstí. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. 288 s. ISBN 978-80-7380-074-1.
16. SEKOT, Aleš. Úvod do sociální patologie. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 192 s. ISBN 978-80-210-5261-1.
17. SMOLÍK, Petr. Duševní a behaviorální poruchy. MAXDORF. 1996, 506 s. ISBN: 80-85912-18-X
18. WEST, Robert. Theory of addiction. Malden, MA: Blackwell Publishing. 2006 224 s. ISBN: 1405113596
19. WILLIAMS, Robert. J., WESTOVÁ, Beverly. L., SIMPSON, Robert. I., Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. 138 s. ISBN 978-80-7440-096-4.

Elektronické zdroje

1. Adam Janas. Češi v roce 2023 prosázeli rekordní sumu 873 miliard [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.encyklopedieohazardu.cz/rubriky/legislativa-a-historie/cesi-v-roce-2023-prosazeli-rekordni-sumu-873-miliard_826.html
2. Barbora Dařílková. Diagnostické nástroje: DSM-5 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.nabertekurz.cz/domains/nabertekurz.cz/svepomocne-informace-a-lecba/diagnosticke-nastroje-dsm-5~a61>
3. Linkalia. Definice závislosti dle WHO: Klíčové informace [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://linkalia.cz/problemy/definice-zavislosti-dle-who-klicove-informace/>
4. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33890/1222/Zprava_o_hazardnim_hrani_v_CR_2023.pdf
5. ÚZIS. Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10, aktualizace k 1. 1. 2023) [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=record&id=8414>
6. Vláda České republiky. Akční plán realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/obc/2019/09/2019-2021-akcni-plan-realizace-narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim-chovanim-2019-2021.pdf>

2024-03-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/akcni-plan-realizace-narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2021--178678/

7. Vláda České republiky. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 186/2016 Sb., *Zákon o hazardních hrách* ze dne 15.06.2016. In Sbírka zákonů České republiky. 2017, částka 71, aktuální znění 1.1.2024-30.6.2025. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů České republiky* [online]. © 2010-2024 [cit.2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-186#cast2>
2. ČESKO. Zákon č. 527/2020 Sb., *Zákon, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů* ze dne 17.12.2020. In Sbírka zákonů České republiky. 2021, částka 218/2020, aktuální znění 1.7.2022. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů České republiky* [online]. © 2010-2024 [cit.2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-527#cast2>

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

DSM-5 – Diagnostický a statistický manuál duševních poruch, 5. verze

EU – Evropská unie

MKN – Mezinárodní statistická klasifikace nemocí

UZIS – Ústav zdravotnických informací a statistik ČR

WHO – Světová zdravotnická organizace

Seznam tabulek a grafů

Graf 1 Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?	40
Graf 2 Otázka č.2 : Kolik Vám je let?	41
<i>Graf 3</i> Otázka č.3: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je?	42
<i>Graf 4</i> Otázka č.4: Z jakého důvodu jste začal(a) hrát?	43
<i>Graf 5</i> Otázka č.5: Jakou hru hrajete nejčastěji?	44
Graf 6 Otázka č.6: Jak často hrajete hazardní hry?	45
Graf 7 Otázka č.7: S jakým největším počtem peněz jste hrál(a) v jediném dni?	46
Graf 8 Otázka č. 8 – Zkusil(a) jste někdy s hraním přestat?	47
Graf 9 Otázka č.9 Pokud ano, jaký byl důvod?	48
Graf 10 Otázka č. 10: Na jak dlouho jste přestal(a) hrát?	49
Graf 11 Otázka č.11 Pokud jste s hraním přestal(a), ale po nějakém čase jste se k hraní opět vrátil(a), jaký to mělo důvod?	50
Graf 12 Otázka č. 12: Když jste vyhrál(a), měl(a) jste silnou touhu se k hazardu vrátit a vyhrát víc?	51
Graf 13 Otázka č. 13: Když jste prohrál(a), měl(a) jste pocit, že se musíte co nejdříve vrátit a vyhrát zpět to, co jste prohrál(a)?	52
Graf 14 Otázka č.14: Musel(a) jste někdy kvůli hraní lhát vašim blízkým?	53
Graf 15 Otázka č.15: Půjčil(a) jste si kvůli hazardu peníze?	54
Graf 16 Otázka č.16: Rozhodl(a) jste se kvůli hraní vyhledat odbornou pomoc?	55
Graf 17 Otázka č.17: Myslíte si, že by Vám ústavní léčba pomohla, pokud byste se rozhodl(a) přestat?	56